

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtak. Cena mu je 8 K na leto. (Za Nemčijo 8 K 60 vin., za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 vin.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vin.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inšerati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 22.

V Ljubljani, dne 2. junija 1910.

Leto XXIII.

Angleži učé, kaj je kmet.

Angleška nam jasno kaže, kam se pride, če propade kmečki stan. Kadar se poudarja ogromni pomen kmečkega stanu za vse druge in za celo državo, vilha mestna gospoda nosove in govori o kmečki bahariji. Za vsakim voglom srečamo modrijane, ki nam pridigujejo, da edino razviti veliki obrt more dvigniti državo. Več tovaren, tako slišimo venomer. Vedno se še kriči, da so mesta vse, dežela nič in se zahteva, naj se vsa politika suče krog mest in meščanov. Naj gredo pogledat ti ljudje na Angleško. Tam je gospodarsko življenje tako razvito, da mora biti zadovoljno vsako fabriško in mestno srce. Malih in srednjih kmetov ni takorekoč nič; ljudi na deželi vedno manj. Leta 1900 je bilo mestnega prebivalstva 77 od sto; na deželi jih je živelo le 23 od sto; še izmed teh se niso pečali vsi s kmetijstvom. Danes se je to število še zmanjšalo; komaj ena petina ljudi se peča na angleškem s poljedelstvom in živinorejo. Kaj pa to pomeni?

1. Povedali smo že v predzadnjem blanku, da angleški rod peša. Brez izjeme vsi, ki iščejo temu vzrokov, pridejo do prepričanja, da manjka zdravega pomlajenja mestnega ljudstva s kmetov. Po mestih se živi mnogo bolj nenaravno, nego na deželi: zraka je manj, hrana pretežka, slaba stanovanja, vrh tega pa vse polno razkošja, kjer se zapravlja in uničuje telesna in duševna moč. Mesta kvirajo kri in možgane, živce in mišice. Tako je na Angleškem in pri nas; tam še bolj, ker je mnogo več ogromnih tovarniških mest. Delo po tovarnah je mnogo bolj nezdravo, nego na polju. Otroci bolj umirajo in manj se jih rodi. Na kmetih se

drži en rod sto- in stoletja; po velikih mestih jih po nekaj rodovih mnogo popolnoma izumrje. Kmečko ljudstvo je tisti frišni studenec, iz katerega se opešana kri po mestih osvežuje, prenavlja in pomlaja. Kjer ga ni, ali kjer se mora kmet sam boriti za kosček kruha in sam v pomanjkanju hira, tam zastanejo tudi mesta in rod peša. Še enkrat pravimo: kdor tega ne verjame, naj pogleda na Angleško.

Zastopniki velikega obrta in meščani silno radi dokazujejo, kako slone davki večinoma na njih, in koliko manj jih plačuje kmet. Ko bi bilo to tudi res, bi vendar po pravici vprašali: Ali davek na krvi, ki ga kmet oddaja državi in mestom, nima nič pomena? Brez sfršanja s kmetov bi mesta propadala. Ali ni torej v največjo korist velikemu obrtu in mestom, da se že zavoljo tega ohrani trden, zdrav, plodovit kmečki stan?

2. Angleška ima tvorniških dimnikov toliko, da se komaj vidi iz njih. Kadar gre trgovina dobro in se blago lahko prodaja, se ne čuti, da bi manjkalo kmeta. Če pa začne zastajati, — in to se je že večkrat zgodilo in se bo vsled splošne svetovne konkurence še mnogo večkrat, — potem pa joj. Naenkrat je na tisoče in tisoče delavcev brez groša, brez dela na cesti. Kjer je krepak kmečki stan, more dobiti mnogo delavcev zaslužek in življenje. Kam naj pa gre angleški delavec? Država mora poskrbeti zanj in milijoni ne zadostujejo niti za potrebni kruh v takem slučaju. V »Domoljubu« smo pred nekaj tedni povedali zgled s Francoskega. Ko je tam pred sedmimi leti blago zastajalo, je segel po njem premožni kmet in delavci so si ohranili svoje delo in zaslužek. Če na Angleškem blago zastane, ga kmet ne bo kupoval, ker ga ni. Ker so ubili kmečki stan, so tudi

uničili najboljšega kupca za svoje izdelke.

Kmetove potrebe rastejo čim več ima dohodkov. To vidimo tudi pri nas. Pri hišah, v hrani, v obleki se vedno več izda. To vse koristi obrtnikom, velikim in malim. Na milijone se je izdalo kmečkega premoženja samo med našim narodom zadnjih 50 let za stvar, ki jih prej kmet ni poznal. Za eno hišo se porabi marsikje več železja nego prej za celo vas. Čemu naj to na števamo, ko vsak to sam izkuša.

Zato pa le v boj proti kmetu, kdor hoče, da se vse razdere. Najboljša pot k razpadu, k lakoti in splošnemu siromaštvu, k nezadovoljnosti in krvavim uporom je boj proti kmetu. Mi pa pravimo: Kdor zaničuje kmeta, je sovražnik človeškega rodu.

Političen pregled

DRŽAVNI ZBOR

je imel pretekli teden sejo samo v petek. Na dnevnem redu je bilo prvo branje vladne predloge glede ustanovitve vojnega zbora in pa trije nujni predlogi glede vseučiliških poslopij. Naučni minister je sicer zagovarjal vlado zaradi pomanjkljivih vseučiliških poslopij, a zbornica je vendar priznala vsem trem predlogom nujnost. Prihodnja seja državnega zbora bo šela v petek.

Nemcem se počasi odpirajo oči, da izpoznavajo, da je sporazum s Čehi neobhodno potreben, vendar pa še vztrajajo na stališču narodne samouprave za Češko, dasi nočejo priznati njene upravičenosti v onih deželah, kjer so sami v večini, predvsem na Koroškem

in štajerskem. Vlado sprave konference se skoraj gotovo ne bodo vršile tako, kot namerava vlada sedaj. Češki agrarci nameravajo namreč pripraviti »Slovansko Enoto« do tega, da bi stavila v zbornici predlog za okvirni narodni zakon za vse dežele. Če »Slovanska Enota« to sklene, potem so vladne konference odveč, zlasti če dobi »Slovanska Enota« za svoj predlog večino v državnem zboru. Pa tudi če se to ne zgodi, se bodo morale vsaj vladne konference vršiti na širji podlagi kot misli vlada. Slo se bo namreč ne samo za sporazum Čehov in Nemcev, temveč za narodnostni zakon za vse kronovine, in teh konferenc bi se potem udeleževali zastopniki vseh avstrijskih narodnosti.

Precej sitnosti napravlja sedaj vladni laška fakulteta, ker se stavijo vedno nove zapreke proti njeni ustanovitvi. Laški poslanci so zagrozili, da bodo glasovali proti proračunu, če ne izpolnita vlada in njena večina njihovih zahtev. Stališče Jugoslovancev je še vedno, da ne dovoli pod nobenim pogojem laške fakultete v Trstu in dokler se ne zagotovi slovensko vseučilišče v Ljubljani, sploh nikjer. Vendar pa poizkušajo razni vladni močje v Jugoslovanski zvezi že zopet delati v prilog vladni javno izjavljajo, da ni mogoče preprečiti laške fakultete. Sicer se še ko-račijo, da je ne dovoli v Trstu, toda če bi se temu upirali samo ti gospodje, bi jo Lahji kmalu imeli. Zoper Trst so zlasti konservativni Nemci in razni drugi vplivni politiki tako, da bi gosposka zbornica ustanovitve laške fakultete v Trstu gotovo ne dovolila in bi takega sklepa tudi cesar ne potrdil.

Slovanski poslanci se mislijo tesneje združiti, ne sicer se v skupno parlamentarno organizacijo, katere sklepi bi bili obvezni za vse člane, pač pa mislijo na neko prosto združitev, slovansko konferenco, v katero naj bi vsak slovanski klub poslal gotovo število zastopnikov. Ti naj bi obravnavali in če treba, tudi sklepali o skupnih slovanskih koristih. — Kot se poroča, namerava odstopiti Glombinski kot predsednik »Poljskega kluba«, ker so zmagali pri vsepoljskem kongresu radikalci proti konservativcem.

Kakšni ljudje so v vladi, je pokazal pravosodni minister Hohenburger, ki je odgovoril deputaciji ločenih katoliških zakonskih na njihovo zahtevo, naj se jim postavno dovoli, drugič se poročiti, čeprav prvi zakonski drug še živi, da je avstrijski zakonik, ki stoji v tem oziru še na katoliškem stališču, da more zakon ločiti le smrt, zastarel. Izjavil je, da je on za razporoko z ozirom na nramnost in urejeno družinsko življenje, kot bi bil katoliški zakon nekaj nenramnega. In taki ljudje, ki si upajo javno žaliti verski čut ogromne večine prebivalstva, sede pri vladni mizi.

Poljedelsko ministrstvo namerava ustanoviti osrednji urad na Dunaju, ki bo vodil delo za koristno razpečevanje in prodajo živine. Dajal bo živinorejcem pouk in nasvete pri prodaji živine,

opozarjal jih na cene živine na posameznih trgih, posebno bo na razpolago živinorejskim zadrugam. Posredoval bo ob slabih letinah tudi pri nakupu krme. Zastopniki raznih dežel so zahtevali, naj se pri razdeljevanju sredstev za povzdigo živinoreje, ki so na razpolago (letno pet milijonov kron), ozira posebno na živinorejske zadruge. To je vlada tudi obljubila.

Načelniki klubov so sklenili pospešiti razpravo o proračunu. V ta namen so sklenili, naj se reši proračun v 12 sejah do 25. junija, da ga bo mogla potem še o pravem času rešiti gosposka zbornica. Zato bo moral seveda tudi proračunski odsek bolj hiteti s proračunsko razpravo. Poletno zasedanje državnega zbora bo trajalo do približno 10. julija. Poleg proračuna reši zbornica v tem času še nekatere manjše predloge. Potem bo zborovala gosposka zbornica. Sredi julija se prično parlamentarne počitnice.

Odseki.

Proračunski odsek je rešil proračun notranjega, železniškega in trgovinskega ministrstva. Pri razpravi o proračunu notranjega ministrstva je sprejel odsek tudi Kramarjevo resolucijo, naj vlada pri ljudskem štetju določi razen občevalnega jezika tudi narodnost. Poslanec Žitnik je zahteval od vlade, naj ne ovira dalje ustanovitve občinske hranilnice na Kranjskem, ki je čisto gospodarskega značaja in bi bila v veliko korist za povzdigo kmetijstva in obrtnih podjetij. Vsaj čudno je od vlade, da ovira naš napredek celo, če si hočemo sami pomagati. — Pri proračunu železniškega ministrstva se je pokazalo, da mora država pokriti okroglo 90 milijonov. Poslanec Kolischer, ki je poročal o prometu, je svetoval naj kupuje železniška uprava železo v inozemstvu, če noče železni kartel znižati cen železu. — Železniška uprava namerava ustanoviti manjše direkcije, ki bi obsegale le po 900 km. Seveda je še vprašanje, če bo to kaj izboljšalo sedanje razmere pri državnih železnicah.

Finančni odsek je izvolil pododsek, kateremu je poveril nalogo proučiti vprašanje, kako izboljšati državne, deželne in občinske finance. Tiskovni odsek se je pečal z vprašanjem, kako ustanoviti nova sodišča, ki bi sodila o tiskovnih pravih, ki spadajo sedaj pred porotno sodišče. Pravosodni minister je izjavil, da bi vlada ne mogla pritrditi načrtu, po katerem bi bilo v teh sodiščih več sodnikov lajikov, kot pa sodnikov po poklicu. Odsek je sklenil, naj se ustanove posebna sodišča za tiskovne pravde, v katerih naj bodo sodniki lajaki in strokovnjaki enako zastopani. Odsek za izpremembo poslovnika namerava poskrbeti tudi za varstvo časti neparlamentarnih oseb. Daje nameravajo poslanske plače urediti tako, da bodo dobivali neko gotovo vsoto na leto in ne več po 20 kron na dan. Namesto poravnave potnih stroškov mislijo dati poslancem prosto vožnjo

po vseh železnicah in parobrodni progah.

OGRSKO.

Volivni boj se že vrši na vseh krajih in krajih kar najbolj strastno. V nekaterih krajih je tudi že tekla kri. Vlada, pa tudi njeni nasprotniki si obojajo pri volitvah najlepših uspehov tako da bi morala šteti ogrska zbornica mesto 413 poslancev vsaj 600, da bi se izpolnile želje vseh. Khuen upa, da bi dobil precej veliko absolutno večino v zbornici. Precej so utrdili njegovo stališče tudi Hrvati, ker so volili za delegate v ogrski državni zbor same možje, katere jim je vsilil ban Tomašić, seveda v sporazumu s Khuenom. Heder-vary je izdelal tri delovne programe za prihodnji državni zbor, namreč za slučaj velike, za slučaj male absolutne večine in za slučaj relativne vladne večine. Prizadeva si tudi, da bi se približala Košutu in ljudski stranki ter ju pridobil za skupni boj proti Justhu, kar mu morda tudi posreči. Proračun, akcija in trgovinske pogodbe misli Khuen postaviti šele jeseni na dnevi red.

HRVAŠKO.

Zasedanje sabora je odgodeno. Prej si je pa koalicija nakopala še nov sramoto s tem, da je volila na Tomašićovo komando za delegate v državni zbor vse mažarone, ki so v saboru, če med svojih ljudi pa one, ki jih je ba-diktiral. S tem so zopet pokazali poslanci koalicije, kako jim je le za mas-date in kako kratkovidni so, ko se v polnoma vežejo na Tomašićeve osebe, ki je le toliko časa gotova, dokler se od-drži Khuen. Tega pa lahko pome-de-že prihodnje volitve. Tako bi ostala koalicija osamljena in osramočena na cedilu. Seveda je zelo verjetno, da bodo gospodje podpirali v strahu za mas-date vsako vlado, ko so se zvezali celo z razupitim Khuenom. — Sabor je sprejel volivno reformo, ki število volivcev skoraj potroji in dá kmetom odločilno besedo. Sedaj bi bil zadnji čas, da pri-čno dobromisleči z organizacijo.

BOSNA.

Pod velikim vladnim pritiskom se se volitve v deželni zbor izvršile z zmago Srbom prijazne politike bosanske vlade. Stranka nadškofa Stadlerja je dobila pet mandatov. Mažari ne morejo skriti veselja nad izidom volitev in v tem veselju izdajajo celo svoje načrte ter sanjajo o združitvi Bosne z Ogrsko. Pri tem zlasti upajo na bosanske mohamedance. Deželni zbor bo sklican skoraj gotovo sredi junija na kratko zasedanje.

BALKAN.

Turška vlada izjavlja, da se albanska vstaja lahko smatra za končano. Resnejše je pa vprašanje glede Kreta. Turčija je naprosila velevlasti, naj ji svetujejo, kako končati sedanji položaj. Velevlasti so mnenja, naj bi se dala Kreti neka avtonomija, podobno kot ja ima Vzhodna Rumelija. Krečani ne

marajo o kaki izpremehi svojih sklepov nič slišati in nočejo občevati s turško vlado.

PRUSIJA.

Vladno volivno reformo so pokopali združeni konservativci in centrum. Radi nje je bilo mnogo hrupa, ker je bila res taka, da bi bila v sramoto vsaki moderni državi.

BELGIJA.

Pri volitvah je izgubila katoliška večina samo en mandat, dasi so ji socialni demokrati prerokovali smrt.

TRANSVAL.

Iz burske vojske znani general Botha postane prvi ministrski predsednik južnoafriških držav in sestavi v kratkem prvo ministrstvo.

Političen godec

V Ljubljani se ustanovilo je društvo „Slovenska straža“, katere boji se sedaj že vsa laška in nemška pakaza.

Na severu gori, na jugu manj vedno slovenske je zemlje, ker Lah in Nemec povsodi posest za posestjo nam jemlje.

Zató se meseca julija za „Stražo“ povsod navdušujemo med ljudstvom preprostim ljubezen do bratov obmejnih vzgojajmo!

Ves narod angleški v Evropi in v Indiji daljni žaluje, prenaglo smrt kralja Edvarda mogočni ves rod obžaluje.

A smrt neizprosna ne vpraša pri vratih cesarja, berača, če vseč mu je, kdaj naj se duša nazaj gor k Stvarniku vrača.

Zató za življenja tatice pripravljeni vedno bodimo, kot da bi že ta dan umrli, takó naj dan slednji živimo!

Na Dunaju nekdo naredil je čudno letalno mašino, in ž njo v nekaterih minutah preletel je dolgo širino.

Zdaj kmalu po svetu ne bomo se več v vozovih peljali, v balonih visoko tam gori pod nebom bomo letali.

Morda še pridejo časi, da s konji ne bodo orali, da kmetje v balonih na njive svoj gnoj še bodo peljali.

Med našo duhovščino vrlo smrt kruta se je naselila, kar trem duhovnikom v kratkem je zadnja ura odbila.

Potočnik, Antončič in Kepec duhovniki vrli so bili, ki v enem so tednu prehitro od svojih se dragih ločili.

Vinograd Gospodov obilno povsodi ponuja jim dela, kdaj čeda pastirja na novo bo zdaj zapuščena prejela?

Na zemlji slovenski povsodi zdaj „Orel“ se ustanavlja, katerega vsak domoljub naj z iskrenim srcem pozdravlja.

Nad novim odsekom raduje zdaj tudi se že Stara Loka, dal Bog, da zdaj bilo ponočnih bi manj pretepov in kroka.

Sevé, liberalci se bodo od jeze penasti drli, kot da so vso narodnost našo sami v želodce požrli.

A kaj naj za vpitje mladina nasprotnikov naših se briga, ponosno naj „Orel“ koraka, če kje kak osel zariga!

Kak strah je vladal po svetu zaradi zvezde kometa, kako so se bali ga mnogi neumni kakor — teleta.

Nekteri iz samega straha iz hiš so se vun preselili, a drugi pa zopet veselili na konec te zemlje so pili.

Nič hudega ni se zgodilo, pretekla spet bodo leta, da videli bomo zopet rep čudnega tega kometa.

Vso skrb za zemljo naj našo premodremu Bógu pustimo, in v strahu naj božjem Slovenč, na svoji zemlji živimo!

LISTEK

Črna žena.

Zgodovin. povest. — Priredil Javoran.

(Dalje.)

IV.

Bilo je po Veliki noči, sredi aprila. V krčmi pri Grčarju na Bohinjski Beli sta sedela dva moža, strastno zaverovana v medsebojni pogovor. Prvi je bil ogrnjen v črn plašč, izpod katerega se je svetil usnjat pas; z levico si je gladil brado, z desnico je pa zdajpazdaj rahlo udaril po mizi; oči so mu žarele in rdeče ustnice je semtertja obkrožil nasmehljaj samozadovoljnosti. To je bil krčmar sam — Peter Grčar, pravi korenjak v najboljših letih. Njegov gost, ki mu je imel danes povedati mnogo novic, je bil Štefuljček, Kroparski možek. Pred njima je stala steklenica rujnega Goričana. Krčmar je nalil sladko kapljico v dva zelena, precej umetno brušena kozarca in napil možku:

»Bog te živi, Štefan, in pomagaj kmetom-trpinom!«

»Na naše bratstvo in na pogin graščinskim pijavkam!« mu je odzdravil možek.

»Moj ljubi Štefan, kar sapa mi je zastajala in zelo sem se bal zate, ko sem zvedel, da so te Hartmanovi biriči odvedli na grad in da te je valpet zaprl v grajsko ječo,« je začel Peter, da bi zvedel, kako se je Štefuljčku godilo na gradu.

»Hihihi,« se je smehljajal krošnjar, »zaradi mene si nikar ne delaj sivih las!... Star lisjak sem, katerega nihče ne prekani; povsod najdem izhod.«

»Toda, Štefan, povej, kaj je s pišmi! Gotovo so ti preiskali ves zavoj. Pa vsaj niso našli kaj sumljivega? — Kogar zgrabi valpet Fric s svojo železno pestjo, ta mu ne uide izlepa,« je pripomnil krčmar.

»Skoro gotovo bi me bil zaprl nekaj tednov v svojo trdno klet,« je odgovoril krošnjar, »pa se je mogočnež zbal. Sicer bi me pa gospoda sama nikdar ne dobila v svoje roke; prostovoljno sem se jim izročil, ker sem jim hotel eno zagosti in s tem sebe malo pozabavati. Pa čuj, to pot mi je že trda predla in prav gotovo bi bil obtičal v temnici, da me niso rešili kmetje. Kakor veš, je bil takrat, ko so me prišli ti malopridneži, ravno semenj in zato

je bilo na Bledu mnogo kmetov iz Bohinja in iz Gorij. Ti vsi me poznajo in me imajo radi, ker jim znam dobro postreči s svojo pristno robo in jim pri našam raznih novic, katerih se nabere po potu. To ti je bilo kričanje in mrmranje pred pristavo ob jezeru, ko so se začeli potegovati zame, da je bilo veselje poslušati! Nekateri so vpili na vse grlo: 'Celo nabogleni, napol gluhi krošnjar nima miru pred valpetovim bičem!' — 'Mučili ga bodo do smrti!' — 'Pobijte pesjane!' — 'Obesite oderuha!' — Taki in podobni glasovi so se razlegali ob jezeru in odmevali od grajskega skalovja. Valpet je postal blede kakor zid in opazil sem, kako so mu vsled silnega strahu in skrbi klecala kolena. Naenkrat je zakričal: 'Ljudje božji, bodite pametni! Moža moram preiskati, ker so nam ga naznanili kot puntarja in hujšaka. Če ne najdem pri njem nič sumljivega, ga takoj zopet izpustim.' Kot priči je vzel seboj dva Selana. Napravil sem kolikor mogoče čmeren in žalosten obraz, a sam pri sebi sem se smejal iz vse duše v zavesti, da mi gre celo gospoda na lim. Veš, vso stvar sem natančno pripravil in res, nisem se zmotil — ti krvosesi so morali zaradi mene enkrat s svojimi nežnimi rokami brodit po gnoju — bahaha!

»Kako? Zdaj sem pa res radoveden, kakšno si jim zagodel!«

»Ali še nisi slišal, saj že vrabci čivkajo o tem!«

»Prav nič ne vem; sem namreč šele danes prišel z Bistrice.«

»Potem ti pa že moram povedati do pičice natančno — je zelo imenitno; če bi napravili kmetje večkrat kako podobno šalo, bi se presita gospoda na gradu kmalu odvadila stikati ubogim trpinom po žepih in iskati sumljivih reči. Poslušaj, bilo je tako: že več dni sem opazal, da me birači zalezujejo... Kakor veš, slišim res ne prav posebno dobro, ampak zato so pa moje oči bistre kakor jastrebove in imam tudi v svojem notranjem nekaj očem podobnega, tako da opazim vsako stvar, še preden so jo zagledale moje oči. 'Naj bo,' sem si mislil, 'ne bodejte me prekanili, ampak jaz vas potegnem, da si bodeate vihal nosove!' — Šel sem v gozd pod Kamnjek in tam skril svoja pisma v votlem drevesu... Sicer pa v teh pismih ni nič posebnega — je pač označeno približno število naši privržencev, nekatera imena mojih najboljših zaupnikov in še nekaj drugih podrobnosti, kar je pa seveda boljše, da gospoda ne ve. Za najbolj skrivna pisma imam pa drugo skrivališče, te ne nosim nikdar v torbici, ker je premalo varno. — Pisma so torej morala zapustiti usnjato torbico in se zadovoljiti z novim bivališčem v votlini; torbico sem pa napolnil s konjskim gnojem, tako da jo je bilo kar veselje pogledati, potem sem jo pa še povezal okolinokoli z jermeni. Nato pa hajdi svoja pota! — In res že pri znamenju ob jezeru so me zgrabili birači. Moral sem z njimi na grad in zdaj

se je šele pričela prava zabava. Valpet sam me je peljal v sprejemno sobo in me tam izpraševal kakor kakega učenčka prvega razreda. Seveda sem razumel vse samo napol in še to napačno; odgovarjal sem mu vse vezano. S tem sem ga tako razjezil, da je postal ves divji in začel kričati nad menoj, da sem pobalin, ničvrednež, zlobnež, da bolje slišim kakor verica in da mi bo te budalosti že izbil iz glave. Zapovedal je biračem, naj izprazni mojo krošnjarski koš. Najprej so položili skrinjico z žebli na mizo in jo slovesno odprli: in glej — sami kroparski žebli, prav nič drugega ni bilo v njej! — Nazadnje so pa prišli do usnjate torbice in zdaj se jim je vzradostilo srce in zavrišili so od veselja, kakor bi bili našli zlat zaklad. To je bilo veselje! Nestrpno hitro so odvezali jermena in zagledali zaklad — in čuj, kar zavihnili so se jim

... Kar zavihnili so se jim nosovi in vsi so se ozrli name z divjejeznim obrazom. Ko je valpet spoznal, da sem jih hotel voditi za nos, se je zadril nad menoj: »Kaj hočeš s to nesnago?«

nosovi in vsi so se ozrli name z divjejeznim obrazom. Toda valpet je menil, tu notri tiči gotovo kaj posebnega, stvar je več kot sumljiva. In zdaj so brodili in tipali po gnoju kakor gotove živali. — Nisem se mogel zdržati, na glas sem se zasmel. Ko je valpet spoznal, da sem jih hotel voditi za nos, se je zadril nad menoj: »Kaj hočeš s to nesnago?« — »Verjamem«, sem mu odgovoril, »da si si priboril slavno zmago.« — »Vedeti hočem«, je kričal valpet še glasneje, »zakaj nosiš s seboj gnoj?« — »E, saj nisem otrok, čemu neki mi bo povoj. Saj vas razumem, nikar tako ne vpitate nad menoj,« sem mu odgovarjal ponižno. — »Prepričan sem, da nas predrzni puntar hoče vleči«, je rjul valpet ves iz sebe. —

»S čim vam morem postreči«, sem se mu odrezal zopet jaz. — Valpetu je

že presedalo; strašno razjarjen je pri-maknil svoja usta trdo mojemu ušesu in zakričal na vse grlo: »Povej, čemu rabiš gnoj!« — »A tako«, sem se mu od-zval, kakor bi doslej ne bil ničesar raz-umel, »za zdravila ga rabim.« — »Zla-gal si se«, je divjal Fric ves togoten; »dobro vem, da si hotel samo nas sra-motiti.« — »Če vse veste«, sem mu od-govoril prisiljeno resno, »potem me pa sploh ni treba izpraševati. Sicer pa prav nikogar nič ne briga, kaj nosim v svoji torbici. Prosil vas pa tudi nisem, da mi prebrskajte in preduhajte vso kroš-njo. Vi si domnevate, da je vsak žebelj, katerega nosim s seboj, naperjen proti vam. Ah, nikar si ne delajte po nepo-trebnem skrbi in bridkih ur. Jaz, ubo-gi in napol gluhi možek, vam pač ne morem storiti najmanjše krivice.« — Selana sta se v teh zabavnih trenutkih prav pošteno nasmejala; valpet je pa od same togote postal blede kakor zid; kričal je nad menoj, da me bo zaprl, da me bo dal bičati in do krvi pretepsti. — V resnici si mi seveda ni upal skriviti lasu, ker mi ni mogel ničesar dokazati; nasprotno, celo spoznal je, da taka ube-ga reva, kakor sem jaz, res ne more biti nevaren. — Med tem so zunaj kmetje postajali vedno bolj glasni in nemirni, nestrpno so pričakovali izida slavne sodbe, začeli so kričati. Fric se je bal, da so se mu tresla kolena, in nič več si ni znal pomagati. Razkašen je zapodil vse tri, mene in oba Selana, skozi vrata... To ti je zgodba, katere se bom z veseljem spominjal vse svoje živne dni. Kadar se je spomnim, se mi srce zasmehlja, ker sem prepričan, da sem storil dobro delo.«

»Pa si res pretkan kakor lisica«, se je zadovoljno krohtal krčmar. Toda zanaprej se pa le skrbno pazi pred vo-huni! Vedno bolj sumijo, da nekaj pri-pravljamo zoper nje. Biti moramo previdni, sicer se nam bodo ponese-reči-le vse nakane in vrhutege bo neusmi-ljeno razsajal po naših hrbitih grajski bič. Štefan, verjemi mi, tebe imajo ve-lo slabo zapisanega. Če te vjamejo skr-tvaj, jim ne boš ušel izlepa. Varuj se to-rej, zakaj za nas bi bila velika izguba, če tebe zapro; težko bi pogrešali tvoje bistre glave.

»Nič se ne boj, Peter! Možka ne bo-do vjeli, če se jim ne bo sam ponudil. Enega ali dveh se pa vkljub svoji sklu-čeni postavi še celo ne bojim. Za vsak slučaj me vedno čuva železna palčica. Zdaj počiva v drevesu pri pismih. Po-slušaj me Peter, bistre oči imam in v glavi pamet! Stvar ni tako zelo nevar-na, kakor si misliš. Verjemi mi, dobro sem spoznal, kaj misli gospoda o nas! Res so sumili, da utegnem biti jaz ne-varen, toda pri zadnji preiskavi sem jih prepričal, da sem popolnoma ne-zmožen za tako premišljeno delo; z za-vestjo, da sem napol neumen, so me po-gnali z grada in zdaj se živ krst ne bo več zmenil zame. Oštirja Mohorka imajo pa zapisanega kot najbolj zveste-ga podanika. Ej, zvita glava je valpet, če je treba napraviti kako neumnost!

resnice pa ne bo spoznal. — — — Prejšnji večer, ko so drugi dan mene vjeli, smo bili zopet pri Mohorku. Žalostno je, žalostno, tako smo spoznali, in vedno hujše. Tako, kakor zdaj delajo z na-

mi, ne sme dalje. Za svoje pravice se moramo potegniti, saj smo ljudje. Bog daj, da se nam posreči pognati tega zverinskega Hartmana. Gospod Andrej je naš gospodar; srečni časi, ko nam bo

ta zapovedoval! Sicer pa Peter, zame se nič ne boj, da bi me vjeli; ne ostanem namreč dolgo tu. V najkrajšem času me čaka dolga pot!»

(Dalje prih.)

RAZGLED PO DOMOVINI

Liberalci molče. Ko je rajnik Kotnik na Vrtniki imenoval Cirilmetodovo družbo za glavnega dediča, tedaj je ves liberalni tabor samozavestno stopal pokoncu. A zgodilo se je nekaj, kar bi liberalci najmanj pričakovali. Lenarčič, liberalni poslanec in predsednik trgovske zbornice, ki ima sam največ zahvaliti Kotniku, je nastopil in ugovarjal poroki. Namesto ogromne vsote, kakor se je bobnalo, dobi, kakor vse kaže, sedaj Cirilmetodova družba komaj eno četrtino. Izvenkranjski liberalni listi začudeno povprašujejo, ako je to res. A »Slovenski Narod«? Molči kot grob. Kaj pa hoče, ali naj napade Lenarčiča, ki stoji vedno v prvih vrstah liberalnih prvakov? Saj se poznajo med sabo. Dobro vedo, koliko časa je liberalac naroden, namreč dokler mu nese.

Slovenski liberalci kot katoličani. Udeležba pri letošnji procesiji na dan sv. R. T. je bila res obilna in povdarjati moramo zlasti, da se je iste udeležili tudi v lepem številu slovenska inteligenca. Videlo se je, da tudi v Ljubljani stopa na dan verska zavest. Vsak pravi katoličan bi moral biti na ta pojav ponosen. Liberalci na Kranjskem se vedno radi bahajo, da so dobri katoličani. Vendar se je liberalcem milo storilo, ko so videli, da ni še umrlo v Ljubljani versko prepričanje in je še dosti razumnih gospodov, ki se ne boje svoje ga prepričanja javno pokazati. V svoji nesramnosti si »Narod« ne more drugače pomagati, da vidi pri velikanski udeležbi le samo prisiljenost. Vsi, prav, so bili od klerikalcev prisiljeni, da so se udeležili procesije. Če bi tega ne bilo, piše »Narod«, bi bile procesije kmalu brez udeležencev. No lepi katoličani liberalci, ki svoje versko prepričanje hlinijo le v »Narodu«, a si ga v javnosti ne upajo pokazati. Niti najsvečnejših dejanj ne morejo liberalci pustiti v miru.

Smrtna kosa je v preteklem tednu ugrabila dva mnogozasluzna g. župnika. V sredo dne 25. maja je umrl preč. g. Frančišek Kepec, župnik na Češnjicah. Ranjki gospod je bil rojen v Mavčicah leta 1839, v mašnika posvečen leta 1866 in je pastiral na Češnjicah skoraj 40 let. Bil je bolehen skoro celo življenje. Dne 26. maja je umrl v Leonišču v Ljubljani preč. g. Tomaž Potočnik, duh. svetnik in župnik na Breznici. Rojen je bil na Železnikih leta 1855,

v mašnika posvečen leta 1879. Služboval je kot kaplan v Horjulu, Borovnici, na Vrhniki in v Dobu, od leta 1890 pa kot župnik na Breznici. Prišel je iskat v Ljubljano zdravja v Leonišče; operacijo je prestopal že srečno, ko ga je nenkrat napadla slabost in v par trenutkih je izdihnil svojo dušo. Kakor bi že slutil, je pred odhodom v Ljubljano izrazil željo, da bi v slučaju smrti rad počival med svojimi Brezniki. Prepeljali so ga na Breznico in na ondodnem pokopališču pokopali. — V nedeljo dne 30. maja je neusmiljena smrt pobrala zopet dva duhovnika, namreč preč. g. Ant. Golobiča, duhovnega svetnika in župnika v p. ter g. Fr. Vilfana, kapelana v začasnem pokopju. G. Anton Golobič je bil rojen v Semiču leta 1837., v mašnika posvečen leta 1861. Bil je veliko let župnik v Cerkljah na Gorenjskem, odkoder je šel v pokoj v Metliko. G. Franc Vilfan je bil rojen v Žabnici pri Škofji Loki leta 1880., v mašnika posvečen je bil leta 1903. in je služboval kot kapelan pri sv. Križu in v Postojni. Ko je v Postojni obiskoval bolnike, ki so oboleli na legarju, je bolezen zgrabila tudi njega. Ozdravel je sicer, a na mesto legarja se ga je prišla druga bolezen jetika, ki je mladega duhovnika slednjič umorila. Tako je nemila smrt tekotom enega tedna ugrabila iz vinograde Gospodovega štiri duhovnike. Svetila jim večna luč!

Poročil se je g. prof. in dež. odbor-nik Evgen Jarc z gospodično Minko Omahen iz Višnje Gore. Iskreno čestitamo!

Podpore za šolske vrtove dobe letos na predlog c. kr. Kmetijske družbe gg. nadučitelji: Juvanec v Postojni, Coser v Stolcerjih, Štefančič v Zgornjem Logatcu, Lunaček v Št. Rupertu, Luznar v Primskovem, Črnogaj na Karolinski zemlji, Korbar v Preserju, Šuler na Rakeku, Rihtaršič v Sodnjivasi, Matko v Toplicah, Ravnikar v Trnovem, Petschauer v Lienfeldu, Šober v Grčancah, Cvirn v Leskovcu, Završnik v Dupljah, Štrukelj na Vrhniki, Kozjek v Toplicah pri Zagorju, Škrbinc v Višnji Gori, Bajc v Igavasi, Jeglič na Dovjem, Žen v Soteski, Šmajdek v Rovih. Odslej se bodo te podpore morale podeljevati v sporazumu z deželnim odborom, ki bo po svojem nadzorniku tudi nadziral kako se te podpore uporabljajo. — Čudno se nam zdi, da beremo vsako le-

to skoro ista imena, ko vendar poznamo mnogo gospodov učiteljev, ki imajo prav vzorne šolske vrtove, a se jih izpušča pri podporah.

Kmetijsko poučno potovanje v Švico priredi kranjski deželni odbor v času od 29. junija do 10. julija t. l. Udeležencev se bo sprejelo največ 30. Prošnjo za udeležbo in podpore je vložiti najkasneje do 10. junija t. l. pri deželnem odboru. Na pozneje došle prošnje se deželni odbor ne bo oziral. V pokritje potnih stroškov bo prispeval deželni odbor desetim udeležencem po 80 kron. Za enak prispevek se je naprosilo tudi c. kr. poljedelsko ministrstvo. Za skupno hrano in prenočišče bo moral doposlati vsak udeleženec deželnemu odboru najkasneje pet dni po prejem obvestila, da je sprejet, znesek 100 kron. Morebitni preostanek se pozneje povrne. Za vožnjo bo onim, ki jim deželni odbor ne podeli deželne, odnosno državne podpore, plačati približno 80 kron. Prošnji je priložiti izjavo, da se prosilec potovanja gotovo udeleži, ako ga deželni odbor sprejme, in da se zaveže deželnemu odboru povrniti vse nastale stroške, ako se ne bi potovanja udeležil.

Šole prost bo na ljudskih šolah odslej sv. Alojzija praznik. Zato bo nadalje na pepelnico šola.

Učiteljske vesti. Imenovani so stalno: Katarina Vilhar v Št. Petru na Krasu, Rudolf Knez v Igavasi, Marija Kozamernik v Starem Trgu, Štefanija Bojc v Begunjah, Felicita Poljšak v Stari Lipi, Julijana Kobal na Drenovem Griču, Anton Kos v Ratečah pri Škofji Loki, Janez Okorn na petrazredni mestni nemški ljudski šoli v Ljubljani, Fran Mlakar na trirazredni mestni ljudski šoli na Karolinski zemlji, Josip Cepuder je na tretji mestni šoli v Ljubljani imenovan za nadučitelja, na drugo mestno šolo pride J. Smrdel; vpokojeni so: Elvira Bernot, Albina Prevc, Frančiška Furlan, Mihael Kalan, Frančišek Kranjec. V Sodražici se ustanovi peto učiteljsko mesto, v Črnomlju se razširi štirirazrednica v petrazrednico, ekskurendna šola se ustanovi v Dolenjih Poljanah, enorazrednica se ustanovi v Gabrku, nova šola se zgradi v Zalogu.

Porotne obravnave so se pričele pri tukajšnjem deželnem sodišču dne 30. maja. Na vrsti so obravnave: Franco

Kotnik, tožen zaradi tatvine; Helena Krivic, posestnika hči iz Zgoš, in Ivana Lovrenci, dekla iz Preske, zaradi detomora; Andrej Rejc, rudar iz Idrije, radi umora; na vrsti ste tudi dve tiskovni pravdi, in sicer proti uredniku »Naroda« Rasto Pustoslemšku in Edmundu Kavčiču.

Kmetijski tečaj za učitelje. Deželni odbor priredi na deželni kmetijski šoli na Grmu v času od 18. julija do 8. avgusta t. l. kmetijski tečaj za učitelje. Udeleženci bodo dobivali v zavodu brezplačno opoldansko hrano, za druge stroške pa dobi vsak udeleženec podpore 80 kron. Tečaja se more udeležiti največ dvajset učiteljev. Prošnje za sprejem v tečaj je vložiti pri deželnem odboru do 10. junija t. l.

»Zlata knjiga« slovenskih Orlov izide v štirinajstih dneh. Knjiga bo jako lično tiskana in opremljena ter poceni. Knjigo že naprej toplo priporočamo.

Za krošnjarje je predlagal državni poslanec gospod Jaklič v seji obrtnega odseka, naj se jim dovoli kot doslej prodajati kandite (v sladkorju pripravljeno južno sadje). Predlog g. Jakliča je bil v obrtnem odseku sprejet.

Dohodki in stroški državnih železnic. Vsled podraženja voznih tarifov so dohodki in prvih letošnjih štirih mesecih zelo narasli, in sicer znašajo okoli 19 milijonov kron. Primanjkljaja imajo državne železnice kljub velikim dohodkom okrog 90 milijonov kron.

Dezertiral je od domačega pešpolka št. 17 prostak Janez Vene.

Romanje na Trsat. Dne 12. junija pojde posebni romarski vlak iz Kamnika ob 12. uri 40 minut popoldne, iz Homca ob 12. uri 53 minut, iz Jarš ob 1. uri, iz Domžal ob 1. uri 10 minut, iz Črnuč ob 1. uri 38 minut. Prihod v Ljubljano na južni kolodvor ob 2. uri. Odhod iz Ljubljane ob 2. uri 15 minut, prihod v Reko ob 6. uri 20 minut zvečer. Ob 7. uri zvečer bode na Trsatu pozdrav romarjev in pete litanije. Dne 13. junija bo zjutraj ob 5. uri skupno sveto obhajilo, pridiga in sveta maša za romarje, pri kateri bo pel romarski moški zbor. Kdor želi iti v Opatijo, mora biti do 8. ure že v Reki, da pravočasno pride na ladjo, ter lahko vstopi na vlak v Matuljah, kamor vozi tudi električna železnica. Tisti pa, ki ne gredo v Opatijo, si bodo od 8.—10. ogledali Reko, razne cerkve in morje. — Iz Reke se vrne vlak dne 13. junija ob 10. uri dopoldne ter vozi do Postojne, kamor pride ob pol 1. uri, tamkaj do ene ure kosilo, od 1. do 4. ure ogled postojnske jame. Odhod iz Postojne ob 5. uri popoldne, prihod v Ljubljano ob pol 7. uri zvečer. Odhod iz Ljubljane južni kolodvor ob 7. uri zvečer, iz Črnuč ob 7. uri 20 minut, iz Trzina ob 7. uri 40 minut, iz Domžal ob 7. uri 47 minut, iz Jarš ob 7. uri 58 minut, iz Homca ob 8. uri 4 minute, prihod v Kamnik ob 8. uri 17 minut zvečer. Vožnja tja in nazaj ter ogled postojnske jame drugi razred 13 K 30, tretji razred 9 K. Za Ljubljancane, ki vstopijo na južnem

kolodvoru, drugi razred 10 K 50 h, tretji razred 7 K 60 h. Vstopi se lahko do Črnuč na vsaki postaji. Kdor hoče, da mu bo v Postojni kosilo (juha, meso in prikuha) pripravljeno, naj to pove, ko kupi vozni listek (razume se, da si mora kosilo vsak sam plačati). Vozni listki se dobijo pri predstojništvu tretjega reda v Kamniku. Komur ni mogoče osebno priti po vozni listek, naj denar pošlje po pošti, prinese s seboj v vlak recept, za katerega dobi vozni listek. Sveto spoved naj romarji kolikor mogoče doma opravijo. Ker je v postojnski jami hladno, vzemite seboj ogrinjalo. Dobro izurjeni pevci in pevke so prošeni, da pridejo dne 12. junija vsaj do 11. ure dopoldne k skupni vaji ter se oglase v frančiškanskem samostanu v Kamniku. Pele se bodo pobožne in narodne pesmi pod vodstvom g. Nikolaja Loboda, organista v Mekinjah, pošta Kamnik. Prineso naj pevci seboj pesmarice Mohorjeve družbe in pa pesmarico Marijinih pesem. Kdor se misli udeležiti romanja, naj se hitro oglasi, da se bo moglo pravočasno zadostno število vagonov naročiti. — Romarji se bodo sprejemali do 12. junija.

Vinogradniški tečaj. Kmetijska šola na Grmu priredi dne 13. in 14. junija vinogradniški tečaj z naslednjim sporedom: V ponedeljek, dne 13. junija, popoldne od 2. do 4. ure: Najvažnejša polna dela. Trtni škodljivci. V torek, dne 14. junija, dopoldne od 9. do 11. ure: Zeleno cepljenje in ravnanje s cepljenimi trtami. Izbira dobrih gumijevih trakov. Praktično razkazovanje o zelenem cepljenju. Popoldne od 2. do 4. ure: Praktično razkazovanje in vaje o poletnih delih v vinogradu v Cerovcih. Razkazovanje raznih škroplnic in žveplalnikov. Vaje v zelenem cepljenju. Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem iz Kranjskega povrne ravnateljstvo stroške za pot, in sicer le za železnico (oziroma pošto) do Novega mesta in prehrano 2 K na dan. Kdor se želi tečaja udeležiti, naj se prihlasi do 6. junija pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu. Ob priliki tečaja se bodo razdelili med udeležence tudi zeleni cepiči.

Pouk o zelenem cepljenju in poletnih delih v vinogradu na Dvoru pri Žužemberku priredi kmetijska šola na Grmu v nedeljo, dne 12. junija, v vinogradu gospoda Zurca (po domače Škrabec) na Dvoru. Predavanje bode spojeno s praktičnim razkazovanjem. Pričetek predavanju bo ob 9. uri dopoldne. Razdelili se bodo tudi cepiči raznih boljših vrst. Vinogradniki in mladeniči se najbijo, da se v obilem številu udeležijo tega pouka.

Pozor pred agentil V zadnjem času so se oglasili v raznih krajih po Slovenskem agentje neke mažarske zavarovalnice »Herkules« s sedežem v Reki, ki baje zavaruje ljudi za slučaj smrti ali na doživetja pod prav ugodnimi pogoji. Vsa stvar pa ni imela popolno zanesljive podlage in prišlo je tako daleč, da je gosposka posegla vmes. Prepove-

dano je nadaljnje poslovanje te zavarovalnice, ki je morala izročiti sodišču ves denar in vse knjige. Kdor bi se torej še vsedel na lim kakemu agentu te zavarovalnice, bo gotovo oškodovan! Torej pozor pred njo!

Iz Kočevja smo od g. Antona Kajfeža, vinskega trgovca, dobili popravek k članku: »Belokranjska beda«, ki smo ga ponatisnili iz »Zlate dobe«. Tam je stalo: »Ker ni bilo vina doma, treba je bilo iti v gostilno. Tu se je točilo največ delano vino. Nastali so razni vinski trgovci (Kajfež, Sterk), ki so fabricirali vino v kletih.« Gospod Kajfež pravi, da more vse svoje kletarje in vse osebe za dvajset let nazaj postaviti za priče, ki lahko prisežejo, da se v njegovi kleti še nikdar ni kaplje vode primešalo ali kaj fabriciralo. Mi to vzamemo na znanje, ker nikomur ne maramo delati krivice. Kakor rečeno, smo članek vzeli iz »Zlate dobe«, kjer je bil priobčen brez ugovora.

KNEZOŠKOPIJSKI ZAVOD SV. STANISLAVA.

Naznanilo o sprejemu v kn.-šk. zavod sv. Stanislava v št. Vidu nad Ljubljano za šolsko leto 1910/1911.

V kn.-šk. zavod sv. Stanislava se sprejemajo telesno zdravi in нравno nepokvarjeni mladeniči, zlasti taki, o katerih je upati, da se bodo po dovršenih gimnazijskih študijah posvetili duhovskemu poklicu.

V šolskem letu 1910/1911 bo v zavodu šest gimnazijskih razredov. Gojenci dobivajo v zavodu vso oskrbo, namenu primerno vzgojo in pouk v obsegu in po načrtu, kakor to velejajo avstrijski šolski zakoni.

Za mladeniče iz ljubljanske škofije je cela plača 400 K na leto, za mladeniče iz drugih škofij pa 500 K. Plačuje se v mesečnih obrokih naprej, najprimernejše po poštinih čekih, ki jih daje zavod na razpolago. Nekoliko gojencev se sprejme tudi brezplačno ali po znižani ceni, kolikor to dopuščajo sredstva zavoda. Vendar morejo dotični gojenci to dobroto le tako dolgo uživati, dokler se je po svoji pridnosti in po svojem lepem vedenju kažejo vredne. — Šolnina se ne plačuje; le za sprejem v I. gimnazijski razred se plača pristojbina 10 K, pri vpisovanju v druge gimnazijske razrede pa 4 K za učila; vrhutega plača vsak gojenec 1 K za knjižnico.

Prošnjo za sprejem, naslovljeno na kn.-šk. ordinariat v Ljubljani, morajo vsi učenci osebno v spremstvu svojih starišev, oziroma njih namestnikov izročiti vodstvu zavoda. Na prošnje, ki bi jih učenci poslali po pošti ali po kakih drugih poti, pa sami ne bi prišli za časa k hišnemu vodstvu, bi se moglo le v izrednih slučajih ozirati.

Posebe je pomniti:

1. Učenci, ki hočejo vstopiti v prvi gimnazijski razred, morajo oddati svojo prošnjo od 5. do 15. junija. — V četrtek, 9. junija, bo vodstvo zavoda sprejemalo prošnje v Ljubljani v kn.-šk.

palači, v pritličju na desno, od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne; druge dni pa se sprejemajo prošnje v zavodu v Št. Vidu. Prošnji je priložiti: a) krstni list; b) izpričevalo o stavljenih kozah; c) izpričevalo o dovršeni ljudski šoli s pripomnjo, da se je izdalo, ker hoče učenec vstopiti v gimnazijo; d) izkaz o imetju, če prosi, da bi bil sprejet brezplačno ali po znižani ceni.

2. Učenci, ki so z dobrim uspehom dovršili prvi ali drugi gimnazijski razred na kaki drugi gimnaziji, pa bi želeli v drugi, oziroma tretji gimnazijski razred priti v zavod, naj oddajo svojo prošnjo, vsa gimnazijska izpričevala in druge zgoraj naštetne listine do petega julija.

3. Kar zadeva starost prosivcev, se ne morejo sprejeti oni, ki bi morali iti na vojaški nabor pred osmim gimnazijskim razredom.

Kdor bi želel bolj natančnih pojasnil, naj se obrne do podpisanega vodstva.

V Št. Vidu nad Ljubljano, dne 10. maja 1910.

Vodstvo kn.-šk. zavoda sv. Stanislava.

Gorenjske novice

g Javna telovadba Orlov D. M. Poljskega okrožja je v nedeljo, dne 22. maja nad vse lepo uspeła. Poleg v okrožje spadajočih odsekov Device Marije v Polju, Zadobrove, Sostrega, Dola, Hrušice, Šmartna ob Savi in Most so prihiteli že jutraj Orli iz Kamnika, Viča, Šmartnega pri Litiji in Iga. Mogočna, nad 120 Orlov v kroju in 40 brez tega broječa četa je odkorakala z zastavo in slavno kamniško mestno godbo na čelu v lepo D. M. Poljsko cerkev k dopoldanski službi božji, katero je opravil domači gospod kaplan Prijatelj. Po cerkvenem opravilu je bil slavnostni obhod skozi Vevče nazaj v Polje, kjer je Orle pozdravil v imenu občine župan br. Dimnik. Ljudstvo je pristrčno pozdravljalo orlovsko četo, ko je korakala skozi z zastavami okrašene vasi. Okoli 2. ure popoldne pa je prišlo še nad 20 Orlov v kroju iz Ljubljane in Št. Vida z zastavo S. K. S. Z., dalje sl. glasbeno društvo »Ljubljana« z gosp. pevovodjo Svetkom, sl. šentpetersko društvo »Prosveta« in mnogo drugega odličnega občinstva iz Ljubljane in okolice. Točno ob 4. uri popoldne je prikorakalo ob zvokih godbe 80 telovadcev na telovadišče, ki so se po lepem rajalnem pohodu uvrstili v smerostopno vrsto k prostim vajam, katere so se z malimi izjemami prav dobro izvajale. Tukaj naj opozorim nekatere telovadce na večjo pazljivost pri prostih vajah in na kritje, katerega ni nikdar preveč. Seveda moramo vpoštevati to, da je nastopilo pri telovadbi skoro samo okrožje, katero ima še zelo

mlade odseke. Nad vse ljubeč pa je bil francoski nastop naraščaja, ki je vadil vaje s praporci. Ne smem sicer trditi, da so bile vaje dovršeno izvajane, a to se pri živahnih fantkih lažje odpusti, kot pri članih. Dovršeno pač smemo imenovati lepo skupino naraščaja, katero je moral ta na navdušeno priznanje občinstva, katerega je bilo na stotine, ponavljati. Nato se je telovadilo na orodju, in sicer: drogu, bradlji, konju, krogih in kozi. Tu pač se je pokazal zopet napredek naših vrlih fantov Orlov. Pri tem se je posebno odlikovala ljubljanska vrsta na krogih. Po končani orodni telovadbi je napravilo D. M. Poljsko okrožje dve lepi skupini, pri katerih bi bilo želeli le točnejšega nastopa in odstopa. Po kratkem rajalnem pohodu so nato telovadci v štiristopu, spremljani z burnim priznanjem občinstva, zapustili telovadišče. Obširen veselilni prostor pri gosp. županu, kamor smo se po telovadbi podali, je bil kmalu premajhen. Razvila se je takoj živahna neprisljena zabava, ob zvokih godbe in lepem petju došlih društev. Veselega srca smo se v mraku vračali vsak proti svojemu domu, kako tudi ne, saj je bil dan uspeha poln za vrle naše mladeniče, ki so se zopet navdušili in pokrepili za nadaljno pot, pot — trnjevo. Končno naj še pohvalno omenim slavno kamniško mestno godbo, katera je pod spretnim vodstvom gospoda kapelnika J. Novotny-ja ne le dobro, tako pri telovadbi, kakor pri veselici in sprevodu, marveč tudi pridno vršila svojo nalogo. Na zdar!

g Iz Polhovega gradca. Na praznik sv. Trojice je predaval našim kmetom g. Slavko Ravnikar o živinoreji. Prav poljudno je obrazložil najprej postanek in razvoj živinoreje. Glede pasme je priporočal, da se ne izpodriva domača, ampak da se ta izboljšuje s tujimi. S tujimi pasmami smo na slabšem, ker tuje več porabijo kot domače, vržejo pa vendar ne toliko, kot bi človek želel. Da ima kmet slabo živino, je največkrat sam kriv, ker kar je dobrega proda, slabo pa zase obdrži. Zato domača pasma propada. Glede izbire pri kravah je gledati, da je lepa in pa mlekarica. Dalje govori g. predavatelj o hlevih, o piči, o mleku in nazadnje o teleh, kako ravnati z brejo kravo, kako se obnašati pri oteljenju, kako tele dojit itd. Nazadnje je g. predavatelj vse pokazal tudi na slikah. Hvala gospodu predavatelju! Obljubil je, da zopet pride, in sicer kmalu. Glejte, da se takrat v obilnejšem številu udeležite važnega predavanja ne samo možje, ampak tudi žene, fantje in dekleta. — Pri sekanju lesa se je pred nekaj tedni ponesrečil delavec Franc Sušnik. Drevo je padlo na drugo drevo, odčesnilo tu suho vejo, ki je padla z vso težo na glavo Sušnikovo ter mu jo smrtnonevarno ranila. Upanje je, da okreva. Zato, sekači, pozor pri sekanju dreves!

g Tržiške novice. Ponesrečil se je prosjak Janez Valjavec iz Doline. Pogrešali so ga čeli teden. Na sv. Rešnjega

ga Telesa dan se je odpravilo dvajset mož ga iskat. Našli so ga pod visokimi skalami v nekem jarku mrtvega. Zelansko leto je padel po skalovju, letos pa je našel ondi smrt. Sam si je bil napravil že pred časom mrtvaško rakev, v kateri so ga tudi pokopali. — Tatovi so obiskali pretečeni teden dve hiši v šentanski dolini. V eni so pobrali iz omare novi obleki gospodarja in gospodinje, pri drugi pa nekaj perila. Uzmoviči so jo najbrže pobrisali čez Ljubelj. — Šolsko zastavo šentanske šole je blagoslovil na praznik sv. Rešnjega Telesa g. župnik v navzočnosti gg. kapelanov in g. župnika v pok. Primožiča. Lična zastava nosi podobi sv. Alojzija in sv. Ane. — V nedeljo so bila razstavljenjena dela vajencev, ki obiskujejo tržiško obrtno šolo. V razstavi je bilo mnogo lepih predmetov, ki kažejo, da se s pridnostjo dá marsikaj doseči.

g Gorje. Naš godbeni klub vabi k veselici, katero priredi v nedeljo, dne 5. junija v prostorih restavracije gospoda Jož. Zumra v Vintgarju s sledečim sporedom: 1. Koncert godbenega kluba in gorjanskega pevskega moškega in mešanega zbora. 2. Srečkanje na mnoge krasne dobitke. 3. Šaljiva pošta iz vseh slovenskih krajev. 4. Zanimivo opazovanje Halleyevega kometa. 5. Zanimivo opazovanje Zeppelinovega zrakoplova 5563 m nad morjem. 6. Gorenjski Janez z vintgarskimi odpustki. 7. Prosta zabava ter zaključek s plesom. Čisti dobiček je namenjen za vzdrževanje godbenega kluba v Gorjah.

g Koroška Bela. V nedeljo, dne 5. junija priredi slov. kat. izobraževalno društvo na vrtu Orehovnekove gostilne na Koroški Beli društveno prireditev. Vrlji fantje društveniki bodo v prvič nastopili na odru z veseloigro »Dr. Vseznal in njegov sluga Stipko Tiček«. — Kdor se zanima za društveno življenje in je prijatelj našega društva, nam dobro došel!

g Sv. Jakob ob Savi. Naša fara napreduje v enem oziru izvrstno, v drugem nekoliko slabše. Meseca julija bo desetletnica odkar obstoji Marijina družba. Večina deklet je zapisanih v njo in tudi vestno izpolnjujejo svoje dolžnosti. Vsako nedeljo opravljajo večno molitev pred Najsvetejšim. Redno zahajajo k skupnemu sv. obhajilu. Na dan desetletnice bodo priredile tudi igro, naslova še ne vem, toda gospod župnik bodo že kako lepo izbrali. Imamo tudi izobraževalno društvo, katero pa zelo počiva in dremlje. Mladeniči so za vsako stvar bolj mrzli, tako tudi za to. Priredili so že tudi igre in jih napravili izvrstno, toda so se tako vturidili, da morajo še vedno počivati. — Tudi žene so prosile, da bi jim gospod župnik določili čas, da bodo tudi one opravljale skupno molitev pred Najsvetejšim. Ta želja se jim je tudi uresničila. Če jih kdo opazuje, bode videl, da število žen pri tej pobožnosti vedno narašča. Moja želja je, da bi tudi mladeniči in možje opravljali to pobožnost in pogostneje zahajali k obhajilni mizi.

Potem bo tudi izobraževalno društvo na novo oživilo in obrodilo stoteren sad.

g Žalostni pojav liberalcev v Zgornji Šiški. Lansko leto se je ustanovilo pri nas Katol. slov. izobraž. društvo za Zg. Šiško in Koseze. Našim liberalcem, posebno županu gosp. Zakotniku, starosti »Sokola« v Sp. Šiški, novo društvo ni dalo miru. Na občnem zboru Ciril-Metodove podružnice v Sp. Šiški se je sklenilo, ustanoviti taisto tudi za Zg. Šiško. Prišla pa ni na dan, ker tam se liberalci ne morejo dosti skriti. Zato si je brihtna glavicca našega župana izmislila novo vabo za svoj liberalni tabor. Sklical je na binkoštni ponedeljek ustanovni shod za kmetško gospodarsko zadrugo, kateremu je sam predsedoval. Zbralo se je 14 mož, ki so pa, ko so spoznali njegov namen, kmalu odšli, tako, da našemu dičnemu županu ni bilo mogoče niti prvega odbora skupaj spraviti. Sklicatelju ni ostalo drugega, kakor da je šel od hiše do hiše ter vabil naše pristaše v svoj tabor. Ali tudi tukaj ni imel zaželjenega uspeha, ker vsak pozna našega župana kakor tudi njegovo delo. Gospod župan, kar obračajte plašč po vetru, saj ljudstvo Vas pozna!

g Goriče. 19. maja je priredila tudi šolska mladina iz Gorič poučen izlet v Ljubljano. To je bilo veselja. Prvikrat na vlak! — Od državnega kolodvora smo odkorakali skozi drevored v Švicarijo, kjer smo bili ljubeznjivo postreženi z dobro kavo. Obiskali smo muzej, kjer nam je gospod ravnatelj dr. Mantuani tako zanimivo in prijazno vse razkazoval in tolmačil, da smo se težko ločili od tolikih znamenitosti. Ogledali smo si tudi osemrazredno deško šolo na Čojzovi cesti, cerkev sv. Jakoba, ljubljanski grad, kjer smo raz stolpa občudovali lepo Ljubljano in nje okolico. V ljudski kuhinji so nam prav prijazno in dobro postregli, za vso ljubeznjivost se jim še enkrat zahvalimo. Po obedu smo ogledali tudi stolno cerkev in Vodnikov spomenik. Obiskali smo tudi Katoliško tiskarno, kjer se je ravno tiskal »Domoljub«. To je bilo veselje za šolarje, da so smeli ogledovati, s kako brzino se tiskajo časniki. Posetili smo tudi prodajalno tiskovnega društva, kjer so bili otroci obdarovani z »Angelčki« in »Vrtci«. Vsem, ki so tako prijazno in ljubeznjivo razkazovali našim otrokom znamenitosti in jim postregli, še enkrat priskrba hvala. Otrokom pa bo ta izlet gotovo ostal v trajnem spominu.

g Iz Olševka nad Kranjem. Katol. slov. izobraževalno društvo uljudno vabi k igri »Ljudmila, ali sestrina žrtev«, ki jo zopet priredi 5. junija. Z veseljem pričakujemo obile udeležbe!

g Selca. V nedeljo, dne 22. t. m. je priredilo tukajšnje izobraževalno društvo v »Društvenem Domu« igro »Sv. Elizabeta«. Dvorana je bila polna, občinstvo zadovoljno. Vsi igralci in igralki od cesarice, Elizabete, do zadnje leračice, so svoje težke vloge izvrst-

no rešili. Reči moramo, da sploh boljše ni mogoče. Kdor pozna naše igralce, mu je vsaka hvala nepotrebna. Vsa hvala gosp. kaplanu Kepecu, ki je znal vse vloge te igre razdeliti na pripravne osebe in tako pripomogel, da se je ta igra tako lepo izvršila. Prosimo v kratkem zopet kaj!

g Mengeš. V nedeljo, dne 5. junija priredi Živinorejska zadruga za kamniški okraj predavanje o živinoreji in sploh, kako povzdigniti naše kmetijstvo. Predavanje se vrši v »Društvenem Domu« v Mengšu popoldne ob 3. uri. Vabljeni ste vsi, ki se zanimате za to, posebno kmetovalci. Predavala bosta gg. Ravnika iz Ljubljane in pa živinorejski nadzornik Krištof. Ker je predavanje velikega pomena, pridite v velikem številu.

g S Koprivnika v Bohinju. Ta t. V sredo pred praznikom sv. Rešnjega Telesa oglasil se je pri cerkovniku nepovabljen obisk, ki se je hitro ogledal po hiši in naglo vtaknil kar tri srebrne ure z verižicami v žep in jo odkuril z njimi. Škoda je precejšna. — Sleparji. Minoli teden so se tudi tu gori, kakor prej v dolini, oglasili sleparji, ki so prodajali velike kotle iz pločevine za bakrene. Kotli se po njihovem naročilu niso tri dni smeli rabiti. Seveda, da so jo sleparji medtem lahko odkurili. Ko so ljudje začeli rabiti kupljeno posodo, je lila voda na vseh koncih in krajih iz nje. Več gospodarjev je na ta način ogoljufanih. — Kot botrci pri zastavi naši sta bili za Marijino družbo Terezija Korošec, prednica, in za izobraževalno društvo Marjeta Korošec, posestnica s Koprivnika. Obe sta darovali veliko svoto za novo zastavo. Bog povrni! — Ženski oddlek izobraževalnega društva šteje že 35 članic. Zene in dekleta vpišite se! — Veden in neprestan dež nam gospoduje že skoro cel majnik. Prej sneg, sedaj dež — solnce pa nič. Tolaži nas samo to, da se drugim ravno tako godi.

g Iz Stare Loke. Neki sitnež nam je v »Bogoljubu« očital višnjegorskega polža, češ, da se nič ne gibljemo. Pa ni res! Polža smo zbudili in ga drugam zapodili. Naša knjižnica se je preuredila, knjige so se dale vezati, mnogo se jih je novih nakupilo, nekdo pa je podaril vse vezane »Dom in Svete«. Gotovo lep dar! Udov je pristopilo veliko novih, ki knjige tudi čitajo. Dekliški tamburaški odsek šteje 24 članov, gotovo močan zbor. Dekleta komaj čakajo, kdaj bodo nastopile. Cerkveni zbor je velik, da malokje tako; ponosni smo nanj. Pa tudi Orla smo že ustanovili. V treh tednih je bil porojen in na praznik sv. Rešnjega Telesa je pri procesiji prvokrat izletel. To je bil lep pogled na častno stražo poleg nebesa! Vsaka mati je bila vesela svojega sina, ko ga je videla prvokrat v rdeči srajci. Starim ženicam so solze v oči prišle samega ginjenja. Pa koliko veselje imajo Orla do telovadbe, h kateri vedno novi pristopajo. Torej je le nekaj življenja pri nas, lenega polža pa ne bo več na-

zaj! Za Orla je podaril neimenovan dobrotnik 100 kron. Bog ga živi!

g S Trate v poljanski dolini. Dopisniku v »Slovenskem Domu« z dne 14. maja 1910 smo še na dolgu odgovoriti o občinskem gospodarstvu pod liberalno komando in pod vodstvom sedanjega župana. Dopisnik sanjari, rekoč: »pred tremi leti obetalo se je vse dobro, pa o teh dobrotah bo veliko vedel povedati »oče Perešuti«. Za »očeta Perešuti-ja« je splošno znano, da ima nesrečo za plačevanje kazni pri svojih obrtih. Znano pa je tudi, da je »oče Perešuti« pod liberalno občinsko komando plačal nad 200 kron več kazni kot pa pod vodstvom sedanjega župana. Največ kazni pa je »oče Perešuti« plačal zaradi kupčijskih zavisti liberalca »Kosa« v Brebrovnici. Da pa naš župan ni hotel potrditi za lepo ponudeno nagrado »očetu Perešutniku« nepostavnega učnega mesarskega spričevala, je pa to za našega župana le velika čast, ker se ni dal podkupiti. Torej tudi zaradi »očeta Perešutnika« liberalci sebe pocukajte za nos. — Pred tremi leti ob občinskih volitvah so tratarski liberalci vse križem agitirali z lažnjivo baharijo, rekoč: »Mi smo privarčevali 3000 goldinarjev, ako klerikanci dobe občino v roke, bodo vse to zapravili.« Pa glej ga liberalnega spaka! Ko je novo izvoljeni župan dne 26. junija 1907 prevzel županske posle, dobil je občinsko blagajno popolnoma prazno, za izplačati je bilo več zastalih mesečnih podpor občinskim revežem in tudi takoj izplačati svojemu predniku za občino nad 1000 kron. Takrat so se mnogim občanom odprle oči in spoznali so, kako liberalci lažejo. Da je bila občinska blagajna pod normalom, to pač ni čuda, saj so potrosili nekaj stotakov, ko bi se bili plačilu prav lahko izognili. Volivci, ne poslušajte liberalnih spletk! Tudi ob teh volitvah vam bodo vse obetali: pota, ceste in sploh vse stvari, da bi vas izpeljali na liberalni led. Znano nam je, da so ob takem slučaju kvasili celo to-le: »Ako boste volili našega kandidata za župana, napravil bo čez Soro na Trati nov železni most, ne da bi občino kaj veljal.« Na vso to obljubo pa se je potem most samo pokrpal, pa za silno drag denar. Proč z gnilih liberalizmom, ki sovraži vero in narodnost! Sramotno je, kdor bi si nadejal to nečastno ime!

Dolenjske novice

d Črnomelj. »O kje so zlati časi miru in sloge, ki so bili nekdanj v Črnomlju!« Tako tožijo nekateri bolj priletni v Črnomlju. In res vlada pri nas sedaj neka razburjenost. A, kaj bi ne, saj je bila vojska! Gre se za gospodarstvo v mestni občini. Liberalci so hoteli dobiti občino v svoje roke, da bi po svojem starem receptu delali za brez-

verstvo in za svoje globoke žepe. A pri-
staši S. L. S., ki hočemo pravo delo za
ljudstvo na podlagi krščanstva, se tudi
nismo hoteli kar tako podati liberal-
cem. Zato je bil pri občinski volitvi
dne 31. januarja boj. Pri tej volitvi smo
zmagali v drugem razredu, v tretjem
so bili izvoljeni trije naši in eden libe-
ralec, ker niso vsi naši držali discipline.
Liberalci so vložili rekurz, a deželna
vlada jim je ustregla le v toliko, da je
razveljavila en naš mandat v tretjem
razredu. Prišla je dopolnilna volitev
18. maja. Liberalci so strašno agitirali,
njih najvišje glave so hodile po hišah,
a njih kandidat gostilničar Jerman, po
domače Kambič, je hotel z vinom na-
vdušiti zase vse Črnomalce. A zastoj!
Naši možje so zdaj držali kakor skale.
Zmagali smo z večino 14 glasov. Izvo-
ljen je bil naš mož M. Schweiger, sosed
liberalnega kandidata. Kdo bo župan?
To je sedaj vprašanje vseh. Mislili smo,
da bo pač župan iz naše stranke. A
zdaj nam je še en odbornik drugega
razreda, g. Malnerič, naredil slabo god-
ljo. Odpovedal se je namreč odborni-
štvu. Razumljivo je, da so vsled takih
pojavnih duhovi napeti in razburjeni.
A naj se izteče stvar kakor hoče, to je
gotovo: Ne sme se pustiti na noben na-
čin, da bi nam gospodaril kak libera-
lec! In naši možje imajo za to odločno
voljo. Naši liberalci so razburjeni iz
še enega vzroka. To je namreč lepi raz-
voj izobraževalnega društva. Prej so
nas Sokoli prezirali. Dočim smo mi
vso zimo v društvu delali in se učili, so
oni le plesali in »mačke« prespavali.
Naš izlet v Semič, kjer so naša dekleta
tudi priredila igro »Ljudmila« tako do-
bro, da jim celo liberalci niso mogli
odreči priznanja, je pa Sokole vspod-
bodel. Razen tega, da smo jih zbudili,
smo jim napravili še eno uslugo. Iz-
ključili smo namreč iz društva samega
načelnika Orlov. Njega in nekaj drugih
smeti so takoj sprejeli Sokoli in so zdaj
strašno ponosni na »naše čuke«, kakor
sami velijo. Mi samo pravimo: »Bog
daj dober tek vrabcem!« Tako smo res
v nekem boju. A kdaj bo zopet mir?
Če zmagajo liberalci, ga ne bo. Torej
le pogum in krepko v boj!

d **Iz Ribnice.** Liberalna poso-
jilnica v Ribnici je v silni za-
dregi, ker ljudje dvigajo pri njej, nogo.
V enem samem tednu je bilo dvignje-
nih in odpovedanih okoli 100.000 kron.
Zato je sedaj povišala obrestno mero za
25 vinarjev pri 100 kronah. S tem hoče
nametati ljudem peska v oči, da bi bili
potolaženi, vendar pa pove, da »tega
poviška ne bodo deležne vloge, katere
se v tekočem letu odpovedo ali izpla-
čajo«. To kaže, da bo ob novem letu
vse po starem. — Sicer pa, kdor pozna
razmere, vé kako je. Ze lansko leto si
je posojilnica morala izposoditi pri
drugih zavodih 481.803 K 35 h. To je
skoro pol milijona. Garantirajo pa go-
spodje z vso rezervno vred samo za
251.000 K, to je samo četrt milijona. Se-
veda, sedaj jim noče nobeden več poso-
diti in hočejo vlagatelje privabiti s 25

vinarji. To bo težko šlo, ker je preve-
lika konkurenca. Je pa to vse skupaj
ravno taka raca, kakor lansko leto, ko
so rekli, da garantira Cenc, Pirkor in
fabrika z vsem za vloge. Posojilnica je
zadruga z omejeno zavezo in vsak ga-
rantira le z dvojnimi deležem (kakor
pri konsumu), in potem naj govore ka-
kor hočejo. Le pri hranilnicah z ne-
omejeno zavezo vsak dober stoji z vsem
premoženjem. — Bog vé, kam bo stvar
prišla na ta način. — Ja, ja, v silni vrag
žre muhe — posojilnica pa obresti po-
višuje.

d **Loški potok.** Predavanje je pri-
redila prejšno nedeljo Dekliška zveza.
Prelep predmet: »Naša slovenska zem-
lja nekdanj in sedaj in boji naših očeto-
v za slovensko grudo« je obdelal g.
Škulj v daljšem govoru. Kakor daleč
sega zgodovinska veda, smo si ogledali
zgodovino slovenske zemlje. Prihod
naših očetov v te kraje, silni njihovi
boji za svobodo. Prekrasno poglavje o
Korotanu in velikomoravski državi, o
slovenskih vojvodah itd. Potem pa o
nasilstvih Nemcev in prežalostni od-
delek naše povestnice o potujčevanju
našega rodu, ki žalibog še do danes ni
končan. Pa ne samo Nemcev, tudi na-
pore Ogrov in Lahov, uničiti naš rod,
smo videli. Zares silni so bili boji na-
ših očetov za zemljo, ki so nam jo za-
pustili. Kako bi jo ne ljubili mi ter
branili in pomagali jo varovati. Usta-
novil se je narodno-obrambeni odsek,
ki bo tvoril podružnico »Slovenske
Straže«. Odsek ima svoj odbor, ki bo
poleg denarja nabiral tudi knjige,
znamke in prosep narodno-obrambe-
nega dela. In glej, več kot smo priča-
kovali, so se plemenito odzvale naša
dekleta in žene. 40 članic šteje že odsek
in vse so pristopile obenem kot redne
članice »Slovenske Straže«. Upamo, da
se število še dvigne. Ne iz cenih besedi,
iz del se javljaj žar ljubavi do doma.

d **Loški potok.** Pa se le še oglašajo
dobra srca in polagajo svoj dar za naš
»Dom«. Saj se vidi, da tako velika
stavba je pogoltnila marsikako kronco.
Pa še lepa vrsta jih je: Neimenovan
20 K; Matija Vesel (Tr. 76), 10 K; g. no-
tar Gruntar 10 K; Šega (R 79) 5 K; gđč.
Švigelj 5 K. Nabiralnik v Km. dr. 7 K;
Bambič (Tr. 38), 10 K; neimenovan 5 K;
Mohar M. (R. 27), 2 K; Car M. (R 83),
2 K; Bencevia M. (Tr. 90), 3 K; Anzele
N. (Ml.), 3 K; Agata Mohar (Ml.), 2 K;
Bartol H. (1 dolar); Papuč Fr. 1 K;
Lavrič (Tr. 60), 2 K; Lavrič Iv. (R 105),
2 K; Prebešek P. 2 K; Fink 3 K; g. Al.
Knave 11 K; M. Modic (Draga), 10 K;
R. Miklie (Draga), 2 K; Bartol (R 107),
1 K. Nabiralnik (Bartol H 58), 3 K. —
Najiskrenejša zahvala, Bog plati! Upa-
mo pa, da vrsta naših blagih dobrot-
nikov še ni končana. Lepo življenje na-
ših društev v »Domu« kaže, kako po-
trebna in koristna da je bila ta stavba
za razvoj vseh naših društev. Prispe-
vajte še kak dar za naš »Dom«!

d **Krka.** Slavnost blagoslovitve za-
stave krškega Orla se je izvršila v naj-
lepšem redu in obilni udeležbi. Zasto-

pani so bili telovadni odseki, oziroma
izobraževalna društva iz Ambrusa, Do-
bropolj, Ljubljane, Ribnice, Roba, Ško-
cijana pri Turjaku, Šmartna pri Litiji,
St. Vida nad Ljubljano, Zagradca in
Žužemberka. Po sv. maši, ki jo je po
jedrnatem, primernem nagovoru opravi-
l g. kaplan Pečarič, je domači župnik
blagoslovil krasno zastavo Orla, ki ima
na eni strani sliko Brezmadežne, na
drugi sliko orla. Ob blagoslovitvi je po-
leg domačega župnika navdušeno go-
voril zastopnik »Zveze Orlov« iz Ljub-
ljane, brat jurist Kodré. Pri slovesnem
obhodu z zastavo, pred katero sta ja-
hala brat načelnih Strah in brat Gros,
in pri blagoslovitvi je igrala godba Or-
lov iz Škocijana. Javna telovadba po-
poldne, katero je izborni vodil brat
Aleksander Jeločnik, se je končala v
splošno zadovoljnost mnogoštevilnega
občinstva. Ljudje se niso mogli dovolj
načuditi gibčnosti nastopajočih Orlov.
Nastopil je tudi naraščaj pod vodstvom
brata Rebolja. Našteli smo jih okrog
30. Vseh Orlov v kroju pa smo našli
do 70. Veliko jih je bilo tudi brez kroja.
— Ob tej priliki se je blagoslovila tudi
zastava dekliske »Marijine družbe in
zastava šolske mladine. Kumovala je
zastavi Orla gđč. Prosenc, zastopana
po gđč. Rebolj, zastavi dekliske Mari-
jine družbe gđč. Javornik in šolski za-
stavi gđč. učiteljica Strauss. Lepa jim
hvala, posebno še za darove. Zahvalo
izrekamo vsem, ki so kakorkoli pripo-
mogli, da se je slavnost dostojno izvr-
šila, vsem bratom Orlom in daroval-
cem lepih mlajev, zastavonoši Zupancu,
zlasti pa še gosp. župniku iz Škocijana
in tamošnji orlovski godbi! Na zdar!
— Krški Orel.

d **Iz Dobropolj.** V maju svojega živ-
ljenja je zamrla 20. min. m. v Zdenski
vasi razcvetajoča se cvetka, šestdesetlet-
ni Ivan Štupnik. Res neizprosna si gren-
ka smrt, ki idealnemu dijaku v zorni
mladosti prekrizal obširne načrte, ki
ločil očeta od nadepolnega edinca. Uto-
laži se, spoštovani oče, saj je šel Ivan
po plačilo za preveliko delavnost, po
krono za preskromno ponižnost. Ni ži-
vel svetu, pa se mu je vseeno priljubil,
kar je pričal veličasten pogreb, kojega
se je udeležila velikanska množica, in
kljub pretečemu slabemu vremenu tudi
sošolci v spremstvu petih gg. profesor-
jev. Kako lep sprejem šele mu je pri-
pravil pravični Plačnik za njegovo po-
nižnost in udano potrpežljivost v dol-
gotrajni bolezn. Ne solznih oči, jas-
nega, veselega obraza bomo opazovali
dolgo vrsto pomladi vznikle cvetke na
tvojem grobu, nepozabni Ivan, zaveda-
joč se, da te je nebeški Vrtnar iz same
ljubezni presadil v boljšo domovino,
Sladko spavaj!

d **V Dobljčih** je bil za župana iz-
voljen Slovenec gosp. Matija Gešel s
24 glasovi proti dvem. Volili so ga tudi
Kočevarji. Prejšnji župan gosp. Matija
Vertin, ki nam je marljivo in vestno, v
splošni blagor in zadovoljnost župano-
val že 27 let, od leta 1877 s presledkom
šest let, se je odpovedal tej časti. To je

pač redek slučaj. Zato je tembolj naša dobljčka nanj ponosna in mu želi še mnogo veselih let, njemu, ki je stal več kot četrto stoletja na braniku za slovenski narod. — Upamo, da mu bo tudi novoizvoljeni župan vreden naslednik.

d Iz Dobrepolj. Občni zbor hranilnice in posojilnice je bil dne 29. maja. — Zgradba dvorane za izobraževalno društvo in Orle prav lepo napreduje. Upamo, da se bomo kmalu preselili vanjo. Čast gospodu Štihu! Naši Orli bodo v teku enega meseca priredili večji javni nastop, na katerega že sedaj opozarjamo. Pa drugič kaj več. Na zdar! — Iz Slemenov. Neki kotlarski agent iz Kompolj je pred kratkim po naših hribih lovil ljudi, da bi se naročali na neke nove vrste kotlov. Prišli pa smo mu na sled, da ima dvojne knjižice in v ene zapisuje tudi take, ki v resnici niso naročili kotla, samo da lažje agitira, češ: pogledajte, tudi ta in ta ga je naročil. Pozor tedaj na tega agenta! Postave je sloke, obraza obritega in jezik ima zelo namazan, da mu para težko najdeš.

d Liberalni dopisun z Vač zamore sicer samo še kurje tatove žaliti. Če je človek le količkaj še vreden, ga kvakanje tega časnikaškega urha ne more vznemirjati. Da pa naše ljudstvo izve, kako ta »mačagur« naš kraj pred svetlo blati, zato zapišimo, kar poroča »Slovenski Narod« v 106. številki o prikliki sokolske slavnosti: »Ljudski osrečevalci pobirajo tudi na Vačah zase in za razne dobre namene leto za letom prispevke. Ljudstvo organizujejo v različnih pobožnih družbah, trpeče tolažijo z molitvijo in »agnadami«, namesto s kruhom. Nezadovoljnost je bila vzrok, da so se tu zadnje leto duhovi ločili. Pred leti slepo udani in gluho pokorni kmetje gospodu v župnišču in kaplaniji, so hipno izgubili zaupanje v »gnade« in gospode; z lastno voljo in samopomočjo so se odkrižali duševnih mór in telesnih pijavk, zdrava priroda je rešila gorskega kmeta, — danes je občina v čisto naprednih rokah.« Dva dni pozneje pa stekli »Ciganski pes« zabavska: »Že prihaja, da, je že tu oni rešilni žar, ki nas otme robotstva, da, rešilni žar: »Sokolska zavest!« — Samo toliko za poskušnjo! Bilo bi za nas nečastno, če bi odgovarjali na take barabske izbruhe. Ne vprašamo, kdo je pisal, saj vé vsak, čegava sapa vleče. Če dopisun v pijanosti kaj takega zabrenčal in le sebe popisuje, je to njegova stvar. Na Vačah pa ni tako. Res se je n. pr. 1. maja po shodu »Kmetske zveze« gostilničar Konrad pred hišo nekaj usajal nad našim rojakom poslancem Ravnikarjem ter so iz Jeklinove gostilne žvižgali pri odhodu nad poslance, na semanji dan popoldne pa zasmehovali iz Tonetove gostilne par naših deklet, kakor to delajo sokoli in sokoličiči dan za dnevom na Vačah z našimi somišljeniki, a vkljub temu je še celo v trgu Vače nekaj naših somišljenikov in dostojnih ljudi. Kaj šele v okolici, kar glasno priča sokolska slavnost,

ko se ni čula iz naših vrst najmanjša žalitev. Pa ravno to, ker smo bili dostojni, jih peče. Sploh bomo pa mi kaj boljšega postavili na noge. Nihče ni tako na slabem glasu, da bi ne bil zrel za Sokola na Vačah, zato jim ne zavidamo niti članov, niti protipostavnega naraščaja. Ko bi se Sokoli samo telovadili, bi ne imeli nič zoper nje, toda njih vzgojitelj, ki vzgoje sam najbolj potrebuje, jih bo samo podivjal. Čudno le, da še slabejši niso. Pa toliko baharije za prazen nič! Edino njih naraščaj, ki šteje kakih 11 fantičev, zna nekaj prostih vaj. Za izlet na Dolsko so oblekli še četrtega Vačana ter z Ježkom in par nedomačini šli na blamažo. Zakaj so primeroma zgodaj morali nazaj, o tem pa molčimo. Saj še doma niso želi potrebnega priznanja. Eden udeležencev njih slavnosti se je izrazil: »Na Vače ne grem več. Proti Moravčam so nas srečevali sami krepki fantje in brhka dekleta z Vač, ki so šli nalašč zdoma. Na Vačah so nas pa gledale večjidel le stare babnice, da nas je moralo biti sram.« Predno napravi Blagajna za vselej izlet z Vač, naj gre še v Kostrevnico pogledat bivšega učitelja Pregeljna. Z ajdovico bomo pa kadili za njim. Zapustil nam bo samo organizirano krokarijo, liberalni občinski odbor, skrajno strankarstvo, med svojimi pajdaši »Ciganskega psa« in lakoto po lažeh, slabo šolo, v puščavo spremenjeno kmetijsko drevesnico, zapuščen gasilni dom, dve nepotrebni šolski stranišči in temu primerno povišane občinske naklade, nevidni mlin na sapo, nevidno parno žago, nevidno električno luč, pa razpor, ki ga zna le on napraviti. Preko tega mladiča gremo mi na delo, je še premoker za ušesmi, da bi se nanj ozirali. Pustimo krokarjem njih krokanje, pridušanje in tepež na trgu, kakor so se kaveljni kampjali 26. maja zvečer kar med seboj! Kdor je z nami, smo mi z njim. »Svoji k svojim«, tega se bomo držali, ko pojdemo v prodajalne in drugam. Ob enajsti uri začnimo z izobraževalnim društvom. Več luči! Na zdar!

Hranilnica in posojilnica v Ribnici v lastni hiši štev. 3 in 4, obrestuje hranilne vloge po 4½%. Daje posojila za cel okraj v poljubni visočini po 5% na intabulacijo, po 5½% na poroštvo. Hranilne knjižice drugih posojilnic sprejema kot gotov denar in se njih obrestovanje nič ne prekine.

1556 3-1

Notranjske novice

n Iz Št. Petra na Krasu. Izobraževalno društvo v Št. Petru na Krasu ima svoj občni zbor v nedeljo, dne 12. junija popoldne po kr-

ščanskem nauku. Na dnevnem redu je tudi predavanje. Kdor hoče slišati kaj zanimivega o Dunaju in o lovski razstavi, naj ne zamudi te prilike. Ude društva bo pa zanimalo, kako je društvo delovalo v pretečenem letu. Udje in prijatelji društva, pridite v obilnem številu! — Nekaj za gospodarje! Zadnji čas začela sta dva trgovca v občini Št. Peter ljudi osrečevati z opomini in tožbami, kadar jima le malo denarja primanjkuje. Kake morejo biti njih premoženjske razmere, se ne brigamo. Pomisliti pa je treba, da stvar ni tako nedolžna. Odvetnik, ki tirja, je v Ljubljani, gotovo ne dela zastonj; denar pripravi v šestih dneh, dobi ga kjer ga moreš, sicer je tožba; pri tem pa stroški narastejo, brez ozira na to, koliko se je »pomotoma« pripisalo, gotovo od 1500 do 2000 K na leto. Lepa vsota! Žalibog, da tudi resnična. Lahko se to prihrani. Le nekaj nasvetov! Ne kupujte pri trgovcih, ki vas venomer izročajo odvetnikom celo brez vsacega opomina in še par mesecev ne morejo čakati. Kupujte pri poštenih trgovcih, katerih tudi pri nas ne manjka, ki imajo tudi potrpljenje z revežem. Zahtevajte vselej potrdilo, kadar ste plačali kak dolg; bo dostikrat prav prišlo, ker se le prevečkrat kdo zmoti in dvakrat zahteva plačila za isto stvar. Varujte se dolgov pri trgovinah, le prehitro se nabere precejšnja vsota, ki je ni mogoče zmagati. Poravnajte stare dolgove po trgovinah, obresti v posojilnici so manjše in ni nobenih sitnosti in stroškov. — Cesta Javornik-Starif trg se bode vendar enkrat začela graditi. Da bi le delo šlo hitro naprej. Ljudje komaj čakajo! — Paljčani dobijo menda že letos šolo. Tako bo izpolnjena njih dolgoletna želja. Pozimi je bila pa res skrajno neugodna pot za otroke v Trnje. Taka vremena, kakor so pri nas ob hudi burji, se ne dobe z lepa na Kranjskem. Seveda ni bilo prav, da se od strani učiteljstva večkrat ni na to oziralo in se je tako od starišev in otrok preveč zahtevalo in tudi veliko sitnosti napravljalo. Sedaj bo tega konec. — »Domoljub« bo o zadevi, o kateri je že pisal »Slovenski dom« in »Slev. Narod« toliko groznega, tudi poročal, in sicer poročal popolnoma resnično. Mogoče dopis ne bo vsakemu všeč, pa bo potreben. Samo da se spoznamo! Za resnico in pravico vselej, tudi če pri tem komu ni kaj ljubo.

n Iz Notranjih gor. Pri nas imamo vsaki dan kaj novega. Pa jaz nimam časa vse poročati »Domoljubu«. V nedeljo teden je g. Tribuč nam pripeljal nazaj iz ljubljanske opazovalnice (pa ne Halleyevega kometa) svojega najljubšega Sokola. Pravijo, da mu je bolje in so mu v Ljubljani zavrelo kri sokolstva nekoliko vsaj začasno pomirili. Gospod Tribuč pa še vedno vsako nedeljo hodi k nam navduševat mlade Sokole. Ljubi jih kakor mačka miši. Kar ne gre mu v glavo, da bi katerega svojih mladih zgubil. Mi bi pa bili naj-

bolj zadovoljni in veseli, če bi tudi naši Sokoli kar vsi pristopili k Orlom. Tako bodo imeli vsaj domače fante za voditelje in ne bo treba iskati Tribuča in njegovih. Fantje, ali ste videli, kako so stopali Orli na praznik sv. Rešnjega Telesa v svojem kroju ob nebu v procesiji? To bo nas in vse stariše pri nas veselilo, če tudi vi nastopate kot Orli. Ako se boste dali voditi sedanjim voditeljem, vas bo večkrat bolela glava, preden boste spoznali lastno slepoto. Pa kaj sem še zvedel? Da bi pri nas radi dobili kakšnega vpokojenega duhovnika. Ako bi bilo že vse pripravljeno zanj, tako veste, da ne bo tak prišel, da bi Sokole komandiral. Dokler boste v Notranjih goricah imeli g. Tribuča vsako nedeljo popoldne, tako dolgo ne bo nobenega duhovnika k nam. Ali mislite, da nam bosta dva pridigala ob nedeljah popoldne?? Ako ste pa tako zelo katoliški in dobri kristjani, zakaj se pa tako bojite katoliških društev na Brezovici? Zakaj pa niste šli gledat v nedeljo, 22. t. m., na Brezovico predstave? Kako fantje izobraževalnega društva in Orli kar tekmujejo, kateri bodo bolje predstavljali, govorili pri igrah. V polni dvorani bi bili videli sosodne Orle iz Vrhnike, Borovnice, Viča, Dobrove itd. Kjer so imeli ti prostora, bo prostora tudi za vas. Hvale o izvršeno uspeli predstavi ni konca. Milostljivi gosp. prelat Kalan nam je prav povedal, kje je izobrazba. Le v katoliških družbah je iščite, pa jo boste tudi vi dobili. Nevednost je najdražja, je rekel mil. g. prelat. Tudi za vas bo najdražja, ako ne boste pameti ob pravem času porabili! — Notranjec.

n Z Brezovice pri Ljubljani se nam piše: Razvite zastave katol. slov. izobr. društva z odsekom Orel dne 22. maja nas je presenetilo. Vedeli smo, da razvije tukajšnje izobraževalno društvo in telovadni odsek Orel zastavo, a da jo razvije s toliko slovesnostjo, tega nismo pričakovali. V petek zvečer so postavili društveniki in Orli nad 30 m visok mlaj in dva manjša, katera je podaril g. Janez Remžgar iz Loga. A v nedeljo? Nestrpnost je vse pričakovalo popoldneva. Nebo ni oznanjalo lepega vremena, nevihta je bila, grmelo je, lilo kakor iz škafa, a vkljub temu so hitele od vseh strani množice ljudstva. Prišli so od daleč: iz Dol. Logatca zastopniki Orla, prišli bratje Orli z Vrhnike, Viča, Dobrove, Borovnice. Hvala, bratje Orli! Vaše število — nad 70 v kroju — vtilo je tudi v naše Orle novega poguma! In v cerkvi? Dasi prostorna, natlačeno polna. Po odpetih litanijah Matere božje vstopijo se Orli z Vrhnike in Logatca v špalirju v prezbiterij. Novo zastavo prinesejo trije bratje Orli; spremljata jo kumici blag. gospe Marija Rus iz Loga in Ivana Velkavrh iz Brezovice. Orli v kroju, trobojnice čez prsa, kumici v krasni narodni noši, — res lep pogled! Iskrena vama hvala, blag. gospe kumici! Nastopi mil. g. prelat A. Kalan, ki v krasnem govoru poudarja potrebo izobraz-

be. »Nevednost je najdražja stvar na svetu«, zlasti te besede visokega dostojanstvenika si dobro zapomnimo. Nato je blagoslovil zastavo. Zastava — na eni strani bela s podobo sv. Alojzija, na drugi rdeča z uvezenim Orlom — je krasno delo gdč. M. Sattner iz Ljubljane. Po blagoslovu smo spremili zastavo v nov še ne dodelani dom — delo našega za društvo mnogozasluznega tukajšnjega g. ž. Fr. Hoenigmanna — kjer so nam društvenice in Orli s predstavljanjem dr. Krekove igre »Tri sestre« in burke enodejanke »V ječi« preskrbeli poštene zabave in obilo smeha. Hvala g. nadučitelju Benedeku, ki je fante in dekleta tako zelo že izobrazil. V kratkem blagoslovimo še »Društveni dom« in takrat uprizarimo dr. Krekovo igro »Turški križ«. Kdaj, še sporočimo. Končna sodba je bila soglasna: Lep dan je bil! Le še kaj takih! Še enkrat prisrčna hvala vsem, ki ste sodelovali! Brezovčani-farani, oklenite se društva, vi bratje Orli, pa naprej!

n Mladeniški tečaj cerkniškega okrožja Orlov. Prva prireditev cerkniškega okrožja Orlov je bila letošnje binkoštno praznike. Izvršila se je prav izvršno. V nedeljo je bil tehnični tečaj v Cerknici. Vodil ga je z veliko spretnostjo br. Aleksander Jeločnik. Popoldne je bilo ljudsko predavanje. Društvena dvorana je bila polna. Tudi ženske, zlasti dekleta so prišle v obilnem številu. Brat Ivan Podlesnik je v zanimivem govoru razložil namen in pomen Orlov, ki so bojna četa nasproti sovražnikom svete vere in obenem izdajcam slovenskega ljudstva. Govorili so še gg. Jernej Pavlin, Jos. Udovič in J. Podbevšek. Binkoštni ponedeljek je okrožje priredilo velik ljudski tabor na Križni gori pri Ložu, katerega se je udeležilo velikansko število ljudstva iz vse okolice. Obširna planjava poleg cerkve, okrašena s slovenskimi trobojnicami, je bila skoraj polna, velika cerkev pa je bila za ta dan premajhna. Po službi božji, pri kateri je prepričujoče govoril P. Bonaventura Savec in pel okrožni moški zbor, je okrožni predsednik Jernej Podbevšek z navdušenim pozdravom otvoril ljudski shod pod milim nebom. Krasno je govoril g. Fr. Terseglav o pomenu in nalogah slovenske krščanske mladine, moške in ženske, o njih medsebojnem razmerju ter o ljubezni do Kristusa in do slovenskega doma. P. Bonaventura je živo slikal nevarnosti, ki so zlasti pohujševalne ter veri sovražne družbe in časopisi. »Liberalni listi so korita izgubljenih sinov.« Popoldne je govoril še okrožni načelnik Josip Udovič. Po dvehurnem odmoru, med katerim so goste zabavali pevci in starotrški tamburaši, se je shod nadaljeval. Mnogo ljudstva je vztrajalo čez poldne, nekateri pa so prišli na novo. P. Bonaventura govori o pomenu, ki naj ga imajo za slovensko mladino kroji, oziroma bela pokrivala na glavah vrlih deklet. G. K. Škulj iz Loškega potoka vzpodbuja k stanovitnosti ter svari pred kakim morebitnim

Judežem. Domači župnik g. P. Havptman govori o zgodovini okolice, ki se lepo vidi s Križne gore ter o napredku krščanske misli v starotrški dolini. — Shod sta pozdravila še br. Škrbec iz Starega trga in br. Šega iz Loškega potoka v kroju ter zastopnik izobraževalnega društva z Blok. — Nato okrožni predsednik br. Podbevšek zaključil zborovanje z zahvalo vsem govornikom in udeležencem shoda ter vsem, ki so pripomogli, da se je ta prireditev tako sijajno izvršila. Križ vtisnjen v slovensko trobojnico bodi in ostani geslo našega dela! Po slovesnih litanijah sta Orli v kroju govorila še P. Bonaventura in br. Havptman, nakar je polovica mlade armade odkorakala v starotrško, polovica pa v cerkniško dolino. — Krasno je bila ta prireditev. Še sedaj vse govori o njej. Še vedno udeležencem zvene lepi govori v ušesih in ne morejo jih prehvaliti. Nihče ne obžaluje, da je šel na Križno goro, pač pa marsikdo, da je ostal doma.

Vrhniske novice. Liberalci nimajo posebne sreče s svojim časopisjem na Vrhniki. »Slovenski Dom« roma že cel mesec le-sem z žalostnim pristavkom na ovitku: »Brezplačno na ogled«. Vsi ljuje se prav posebno gostilničarjem. Svojim somišljenikom svetujemo, naj list kratkoma vrnejo nazaj, pokazavši, da pošteni Vrhniki lažnjivega liberalnega časopisja tudi brezplačno ne trpe pod svojo streho. — Še večje smolo ima znani »sokol« iz lekarne, kadar nastopi agitatorično pot za liberalne liste. Posebno takrat, ko je roma z Vrhnike proti Brezovici, mu ni šlo vse gladko izpod rok. Čudno je, da ka-ke hujše ne skupita lekarniški vajenec in njegov zvesti sodrug, ko tako vsiljivo nastopata pri svojem nečednem poslu. Najbolj elegantno ju je odpravil gostilničar v Logu, ki jima je vrge krono na mizo, samo da se spravita iz hiše. Ker pa nista marala kronice, postavil jima je na mizo — liter vina in takoj je imel mir. Liberalna apostola naj se učita manire od priprostega gostilničarja! — Zadnje čase nastopata ta dva moža vedno bolj predrzno. Čisto naravno. V sili žre vrag muhe. Tudi ona dva sta poskusila vse. Vemo služaje, ko se ni našim ljudem v obraz grozilo le z dopisi v liberalne liste, ampak še s hujšimi rečmi. Naj se pač ne dajo ljudje oplasiti od par »privandrovcev«, ki so danes tukaj, jutri tam. Vse take grozilne služaje naj si naši ljudje zapomnijo. Morda še prav pridejo. Večkrat smo že čuli, da bi ne bilo napačno, ko bi g. Hočevnar prijel svojega vajenca od časa do časa za ušesa. Obenem pa naj spomni svojega službenca na one čase, ko je kot dijak v Celju igral ulogo mutca in žajfo prodajal. Morda bi pa le kaj pomagalo. — Prihodnjo nedeljo ob 3. uri popoldne bo priredila v »Društvenem domu« »Jugoslovanska strokovna zveza« delavski shod. Govoril bo na shodu med drugimi tudi predsednik J. S. Z. in deželni poslanec g. dr. Ivan Zajec. Delavci iz

prijatelji delavcev ste pristržno povabljeni na shod!

Iz raznih krajev

Štajersko. Duhovniške prestave. Prestavljeni so Anton Zerk iz Gornjega grada k Sv. Barbari v Halozah, Jakob Rabuza od tam v Gornji grad, Franc Planinc iz Mozirja k Sv. Marjeti pri Ptuj, Jožef Erker od Sv. Marjete v Mozirje. Franciškan o. Pij Zankar od Sv. Trojice v Slov. goricah in o. Dioniz. Dušej iz Brežic prideta na Kranjsko k Mariji Pomagaj na Brezjah; o. Salezij Vodošek je prestavljen na Sv. Višarje. — Toča je napravila veliko škodo okoli Ptuja. Gorice in žitno polje je močno poškodovano. — Protestantizem se hoče šopiti v Ptuj. Kupili so že prostor, kjer bodo sezidali cerkev. — Izstopil je iz katoliške cerkve v Celju dijak-šestošolec A. Rischner, da se mu ne bo, kakor pravi, treba učiti krščanskega nauka. — Shodi zaupnikov »Kmečke zveze« so proglasili z velikim navdušenjem g. prof. Karola Verstovška državnozborskim kandidatom za okraj Marenberg-Slovenjigradec-Šoštanj-Gornji grad. — Protestni shod proti šulferajnski šoli v Polzeli se je krasno obnesel. Z zanimanjem je sledilo ljudstvo izvajanjem govornikov in zlasti pritrjevalo odborniku »Slovenske Straže« g. Karolu Verstovšku. — Nemci so zmagali pri občinskih volitvah v Ljutomeru v prvem in drugem razredu, v tretjem razredu so zmagali Slovenci. — Šeststoletnica je letos, odkar je bila Marijina cerkev v Celju posvečena. — Velika nesreča se je zgodila dne 23. maja t. l. Lovre Jurij, trgovec iz Polenšaka, je vozil vino, a ker je bila pot spolzka, je voz zdrsnil po bregu v potok, kjer se je prevrnil s tremi polovnjaki na njegovega pastorka Franceta Goloba, ki je bil takoj mrtev. Koliko nesreč povzroči nesrečni alkohol vsako leto na Štajerskem.

Koroško. Cirilmetodar — narodni značaj. Dne 18. t. m. je bila volitev člana v okrajni šolski svet v Velikovu, kjer so ostali Slovenci za tri glasove v manjšini. Prevaljski župan, znani »Cirilmetodar«, je ostal doma in poslal kot svojega pooblaščenca zagriženega nadučitelja Jurkoviča, ki je volil nemčurskega kandidata.

Goriško. Peki v Gradišču in magistrat. Magistrat v Gradišču je poklical vse peke v občinsko pisarno, kjer so zahtevali od njih, naj znižajo ceno kruha. Ako ne ugođe zahtevi, bo magistrat odprl občinsko pekarno. — Lega nazionale bo imela letos redni kongres v Gorici dne 29. t. mes. Delajo velike priprave, da bo Gorica ta dan kolikor mogoče laška. — Nova cerkev v Gorici. Čč. oo. kapucini

v Gorici so začeli prenavljati svojo cerkev. Po načrtih bo cerkev znatno povečana, zvišana in po svoji notranjosti in zunanosti ena najlepših cerkev v Gorici.

Rastlinska odvajalna sredstva n. pr. rabarbara, imajo med drugimi tudi lastnost, da izgube celo pri naraščajočih količinah na vplivu. Temu nasprotno se je vsled mnogoštevilnih poizkusov v največjih bolnicah v Evropi in Ameriki dognalo, da od mnogih zdravnikov hvaljeni razkrajajoči in odvajajoči vpliv **Franc Jožef-ove grenčice** radi njene redke naravne kakovosti celo pri daljšem uporabljanju vedno isti. Franc Jožef-ova grenčica se napolnjuje samo v popolnoma naravnem stanju brez vsake primesi katerekoli vrste neposredno pri Franc Jožef-ovih vrelcih v Budi in se dobiva v lekarnah, drogerijah in prodajalnah rudninskih voda. 14

Dobre knjige

Igra v proslavo sv. Cirila in Metoda bode še ta teden dotiskana. V njej se slavita sveta brata kot **apostola prave vere in cerkvene edinosti** brez vsake politične primesi. Prirejena je za samomoške vloge. V igri se lepo in gniljivo predstavlja življenje in apostolsko delovanje slovanskih apostolov. Posvečena je 1025letnemu spominu Metodove smrti, da ob tej priložnosti našemu ljudstvu utrja versko zavest in mu razširja obzorje. Igra je primerna za izobraževalna društva in mladeniške Marijine družbe. Spisal jo je v nevezani besedi naš pesnik Silvin Sardenko, ki je slovenskemu ljudstvu ravnokar pokazal, kako globoko umeva duha sv. Cirila in Metoda. Pri tej priliki priporočamo njegovo krasno knjižico: **Marijino kraljestvo na jutrovem**; cena 50 h.

Skrivnost najdenke. Povest. S prav posebnim zanimanjem so čitali »Domoljubovi« bralci to povest, ko je izhajala v posameznih podlistkih v »Domoljubu«. Še z večjim zanimanjem pa jo bodo čitali naši bralci sedaj, ko je zbrana v knjižici, ki ima na čelu zanimivo večbarvano sliko, ki predločuje pretresljiv prizor iz povesti. Smelo trdimo, da imamo Slovenci malo tako zanimivih povesti na razpolago. Če pričnemo čitati povest, se zatopimo v njeno vsebino in jo ne moreš pred odložit, dokler je nisi prečital do konca. Pa še vedno ti uhajajo misli nazaj na posamezne pretresljive — ja naravnost ganljive — zapletljive povesti, ki posega tako globoko v čustvovanje dveh zakonskih — med trdo kremenito, a nikakor ne brezsrčno moško naravo in

plemenito ter požrtvovalno žensko dušo. V človeškem življenju dá večkrat malenkost, ja, nesrečen slučaj povod hudim nesporazumljenjem, ki se tako nepričakovano pojavijo med dvema ljubečima se srcema in edino trdna verska podlaga je zanesljiv pripomoček, da razžene temne oblake, ki pretijo ugonobiti tiho družinsko srečo. — Knjižico »Skrivnost najdenke« so mnogi težko pričakovali, kar nam spričujejo obila nujna naročila; prvič smo jo malo prezgodaj naznanili, ker še ni bila dotiskana večbarvana slika na ovitku. Sedaj pa je knjižica na razpolago in se dobi v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani, pa tudi v »Knjigarni Ilirija« v Kranju. Cena 60 vin. za nevezan izvod, vezana knjižica pa velja 90 vin., po pošti 10 vin. več.

Za kratek čas

Uganka.

Dvozložna beseda.

Iv. Baloh.

Poznana neka je rastlina,
ki ne pozna je naša domovina,
na jugu le, kjer solnce bolj žari,
rastlina raste, cvete ta, duhti,
a vendar vsakdo jo pozna,
in skoro vsaki moški rad ima. —
V naprednih časih pa sedaj — sevé —
jo ljubijo celo dekleta in žene,
ne vsé, le v mestih pri gospodi
doslej je — hvala Bógu — še le vmodi;
različna njena je oblika,
zdaj majhna, zdaj celo velika,
celo kot prah se ona nam prodaja,
a ne za usta, le nosove nam naslaja.
Po celem, širnem svetu je doma,
v zakotni vasi ded ob njej kramlja
celo otroka ona mika,
ko ž njo na skrivnem se potika,
le žal, da mnogokrat vsled nje
vasi nam cele pogore,
najbolj pa veseli državo,
čim več denarja gre v višavo,
katera pa je ta beseda skrita,
pove naj tvoja glava — duhovita!

Rešitve se sprejemajo do 11. junija.

Vprašanje zaradi brade.

Pred kratkim je stal v Londonu nek potepuh pred sodnijo. Imel je veliko črno brado, sodnik pa je bil popolnoma obrit. Ko ga je sodnik izprašal o njegovem življenju, nazadnje reče: »Če je vse res, kar se Vam očita, potem morate imeti vest, ki je tako črna kakor Vaša brada.« — »No, no,« odgovori potepuh, »če hočemo vest presojevati po bradah, potem Vaše blagorodje nima prav nobene vesti.«

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Praga, 25. maja 1910: 25, 85, 6, 51, 87.
Gradec, 28. maja 1910: 67, 80, 57, 27, 59.
Dunaj, 28. maja 1910: 70, 20, 28, 49, 56.